

Osakesäästötilin kehittäminen

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Liiketalous

2023

Ville Rantala

Liiketalouden tradenomitutkinto

Tekijä Ville Rantala

Työn nimi Osakesäästötilin kehittäminen

Ohjaaja Leena Mäkinen ja Sari Hanka

Tiivistelmä

Vuosi 2023

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli kertoa suomalaisten yksityissijoittajien näkemyksiä osakesäästötilistä ja sen kehittämisestä. Tutkimuksessa selvitettiin valmisaineiston avulla yksityissijoittajien ajatuksia osakesäästötilin tämänhetkisestä tilanteesta sekä ajatuksista tilin kehitykselle. Toimeksiantaja työlle oli Työ- ja elinkeinoministeriö.

Tutkimus toteutettiin Pörssisäätiön ja Työ- ja elinkeinoministeriön tekemien kyselyiden vastausten perusteella, jotka olivat osa Työ- ja elinkeinoministeriön kotimaisen omistamisen ohjelmaa. Kyselyissä selvitettiin yksityishenkilöiden näkemyksiä sijoittamisen yleiseen ilmapiiriin, sekä muihin näkemyksiin sijoittamisesta. Kyselyiden teemojen laajuuden vuoksi opinnäytetyö toteutettiin erillisenä työnä, joka rajattiin keskittymään osakesäästötiliin kohdistuviin kysymyksiin ja niiden vastauksiin. Opinnäytetyö on toteutettu laadullisena tutkimuksena.

Saadut tulokset antavat ymmärrystä siitä, miten suomalaiset yksityissijoittajat näkevät osakesäästötilin osana heidän sijoittamistansa sekä, mitkä he kokevat tärkeiksi kehityskohteiksi tilin pitkänjatkuvuuden kannalta. Tutkimuksen tulokset kertoivat, että vastaajat katsoivat osakesäästötilin käyttöönoton positiivisena asiana mutta kokivat tilissä vielä paljon kehityksen kohteita.

Avainsanat sijoittaminen, osakesäästötili, arvopaperimarkkinat

Sivut 40 sivua ja liitteitä 4 sivua

Degree Programme in Business administration

Author Ville Rantala

Subject Improvement of the Finnish equity savings account

Supervisors Leena Mäkinen ja Sari Hanka

Abstract

Year 2023

The aim of this thesis was to share Finnish private investors thoughts about Finnish equity savings account and its development. The main purpose was to find opinions about current situation of equity savings account and ideas for the development of the account. The thesis was commissioned by Ministry of economic affairs and employment of Finland.

The study was based on surveys made by Pörssisäätiö and Ministry of Economic Affairs and Employment of Finland which were part of the ministry's domestic ownership program. The surveys examined private investors views on general atmosphere of investing in Finland, as well as other views on investing related topics. Due to variation of subjects on survey's, the bachelor's thesis was carried out as a separate work, which was narrowed down to focus on the questions about the share savings account and their answers. The thesis has been carried out as a qualitative study.

The results of study describe, how private investors thought about equity savings account as part of their investing strategy and what they see as important development targets in terms of the long-term continuity of the account. The result of the study shows that private investors saw equity savings account as a positive reform for private investor however, they felt that more improvements should be made for improvement of the account.

Keywords investment, equity savings account, securities market

Pages 40 pages and appendices 4 pages

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Yksityishenkilön arvopaperisijoittaminen	2
2.1	Hajauttaminen	3
2.2	Osakesijoittaminen	4
2.3	Korkosijoittaminen.....	6
2.3.1	Mitä ovat suorat korkosijoitukset?	6
2.3.2	Tuotto ja riskit.....	7
2.4	Sijoitusrahasto sijoittaminen	8
2.4.1	Rahastojen jakautuminen	9
2.4.2	Sijoitusrahaston kulut	10
2.4.3	Rahaston tuotto ja riski.....	11
3	Osakesäästötili.....	12
3.1	Miten osakesäästötili toimii?	13
3.2	Osakesäästötilin ja arvo-osuus tilin tärkeimmät erot.....	15
3.3	Osakesäästötilit muissa Pohjoismaissa	18
3.4	Osakesäästötilin kehitysesitykset sekä tulevat muutokset	20
4	Tutkimus	21
5	Tulosten analysointi	22
5.1	Vastaajien taustatiedot	22
5.2	Osakesäästötilin kokemukset sekä kehitysideat.....	25
5.2.1	Osakesäästötilin talletettujen varojen ylärajan nostaminen.....	25
5.2.2	Sijoitusinstrumenttien monipuolistaminen tilille	26
5.2.3	Osakesäästötilin pääomaverotus.....	26
5.2.4	Osakesäästötili osana eläkesäästämistä	27
5.2.5	Tilin toimintojen kehittäminen	28
5.2.6	Osakesäästötilin muut kehityskohteet	29
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	29
6.1	Jatkotoimenpiteet ja kehittäminen	31

6.2 Opinnäyteprosessi.....	33
Lähteet.....	36

Kuvat, taulukot ja kaavat

<u>Kuva 1. Korkoa korolle -ilmiön vaikutus 50 vuoden aikana, jos säästöille saadaan 7 % vuosittaistuotto. Lähde: Pörssisäätiö, 3.9.2019</u>	16
<u>Kuva 2. Vastaaajien ikäjakauma (n=3275)</u>	24
<u>Kuva 3. Vastaaajien koulutusjakauma (n=3280)</u>	25
<u>Kuva 4. Vastaaajien sijoituskohteiden jakauma (n=3270, vastausten lkm. 8370)</u>	26

Liitteet

- Liite 1. Työ- ja elinkeinoministeriön teettämä kysely kotitalouksille.
- Liite 2. Pörssisäätiön teettämä kysely kotitalouksille.

1 Johdanto

Osakesäästötili on ollut suomalaisilla yksityissijoittajilla käytössä vuodesta 2020 asti. Tästä lähtien yksityissijoittajilla on ollut mahdollisuus ostaa osakkeita osakesäästötilille. Osakesäästötilin pääasiallinen tarkoitus yksityissijoittajalle on ollut helpottaa sijoituskohteiden verotusta sekä hyödyntää tehokkaammin korkoa korolle- efektiä, sillä tilille saatujen pääomatulojen verottaminen tehdään vasta varojen nostamisen yhteydessä. Osakesäästötilin käyttöönotto otettiin yleisesti suurilta osin positiivisesti vastaan uutena kehityksenä sijoittamiselle. Osakesäästötili on kuitenkin vuosien varrella saanut kritiikkiä tilin toimintojen osalta, ja tämän vuoksi uudistuksia tilin osalta on tehty ja osaa vielä odotetaan.

Osakesäästötili ei ole ensimmäinen sijoitustili, jolla valtio on yrittänyt tukea suomalaisten sijoittamista ja säästämistä. Vuonna 2010 tuli voimaan laki pitkäaikaissäästötilistä eli lyhemmin PS-tilistä. PS-tilin tarkoitus oli kannustaa ihmisiä tilin verovähennysoikeuksilla vapaaehtoiseen säästämiseen eläkepäiviä varten. Tili suosion on kuitenkin laskenut huomattavasti ja nykypäivänä PS-tilin tarjonta on poistunut lähes kaikilta palveluntarjoajilta. Tämän vuoksi osakesäästötilin tulevat uudistukset tulisivat kannustaa sekä kehittää tiliä pitkäaikaiseen käyttöön, jotta tilin suosio tulee myös tulevaisuudessa pysymään yllä. (Fine, 2010)

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää suomalaisten yksityissijoittajien näkemyksiä osakesäästötilistä ja siitä, miten sitä tulisi lähteä kehittämään. Työn aineistona on käytetty valmisaineistoa Pörssisäätiön sekä Työ – ja elinkeinonministeriön teettämistä kyselyä kotimaisen sijoittamisen kehittämiseksi. Opinnäytetyö on rajattu kysymysten vastausten osalta käsittelemään osakesäästötiliä ja sen kehittämistä. Työn teoria osuudessa tutustutaan yleisesti eri sijoituskäsitteisiin sekä arvopaperisijoittamiseen muotoihin, jotka ovat yleisempiä yksityissijoittajilla. Itse osakesäästötilin osalta käydään tarkemmin läpi tilin toimintoja, - eroavaisuuksia perinteiseen arvo-osuustiliin, - uudistuksia sekä tutustutaan vastaavanlaisiin tileihin muissa Pohjoismaissa. Lopuksi työssä käydään läpi vastaajien - sekä kirjoittajan näkemyksiä osakesäästötilin tämänhetkisestä tilanteesta sekä mahdollisesta tulevaisuudesta.

2 Yksityishenkilön arvopaperisijoittaminen

Arvopaperi on rahoituksellinen instrumentti, jolla voidaan käydä kauppa eri osapuolien kanssa. Arvopapereilla tarkoitetaan kaupan kohteena olevaa asiakirjaa tai arvo-osuutta. Tunnetuimmat asiakirjat voivat esimerkiksi olla osakkeet ja arvo-osuuden osalta rahasto-osuudet. Arvopaperien sijoittamisessa tarkoituksen on saada tuottoa ostetuilla arvopapereilla. Pääpiirteittäin tarkoituksena on ostaa halvalla ja myydä kalliimmalla. (Pankkiasiat, n.d; Raha, n.d.)

Arvopapereilla käydään kauppaa pörsseissä sekä monenkeskisissä kaupankäyntijärjestelmissä. Arvopaperipörssillä tarkoitetaan säänneltyä kauppapaikkaa, jossa käydään kauppaa julkisesti noteeratuilla osakkeilla, rahastoilla johdannaissopimuksella sekä muilla eri rahoitusvälineillä. Pörssissä suoraa kauppaa käyvät pörssin jäsenet tai niiden nimissä toimivat henkilöt. Sijoittaja ei siis itse osta yritykseltä suoraan esimerkiksi osakkeita. Pörssissä käydään kauppaa rahoitusvälineitä koskevilla osto- ja myyntitoimeksiannoilla. Yksityissijoittajan ostaessa esimerkiksi osakkeita, hän tekee palveluntarjoajan kautta ostotoimeksiannon, joka toteutuu tai ei. Monenkeskinen kaupankaupankäyntijärjestelmä eli MTF (multilateral trading facility) on pörssiä kevyemmin säännelty kauppapaikka. MTF toimii käytännössä samalla tavalla kuin pörssi mutta sitä koskevat kevyemmät vaatimukset pörssiin verrattuna esimerkiksi tiedonantovelvollisuuden sekä toimintahistorian osalta. Näiden lisäksi eroavaisuus pörssin ja MTF:n välillä on, että MTF:n sääntöjä ei hyväksytä viranomaisen osalta, kun taas pörssissä muutokset ja säännöt vahvistaa valtiovarainministeriö. Suomessa arvopaperikaupan markkinanpaikka on Nasdaq Helsinki ja monenkeskinen kaupankäyntijärjestelmä on First North. (Finanssivalvonta, 2018)

Ennen osakesäästötiliä arvopaperisijoitukset esimerkiksi osakkeisiin tehtiin pääosin arvo-osuustilin kautta. Arvo-osuustili on arvopaperien hallintaan tarkoitettu sähköinen tili. Arvo-osuustili on hyvin perinteisen pankkitilin kaltainen mutta tililtä ei voi tehdä esimerkiksi käteisnostoja tai maksaa laskuja. Arvo-osuustilille nimetään vastatili eli tavallinen käyttötili, jolle maksetaan osingot ja tämän lisäksi hoidetaan muu rahaliikenne sekä mahdolliset

palvelumaksut. Vuoden lopulla sijoittaja saa tiliotteen, joka kertoo omistukset sekä tuotot esimerkiksi osingot. Nämä tiedot menevät automaattisesti verottajalle, mutta sijoittajan suositellaan tarkastava ne myös itse. Arvo-osuustilin avaaminen on mahdollista lähes kaikissa pankeissa. (OP, n.d-a)

Sijoituskohteen tuotto muodostuu sijoituskohteen arvonnoususta sekä omistuksen aikana saaduista maksuista. Osakkeen osalta, arvonnousu tarkoittaa myyntihinnan olevan isompi kuin ostohinta, ja omistuksen aikana saadut maksut tarkoittaisivat osinkoja. Riski sijoittamisessa tarkoittaa sijoituskohteen tappio mahdollisuutta. Sijoittamisessa riski ja tuotto ovat riippuvaisia toisistaan. Sijoituksen kohteen korkean tuotto mahdollisuus myös tarkoittaa, että sijoituskohteen riskisyys on suurempi. Sijoittamisessa on aina mahdollisuus menettää sijoitetun pääoman ja tämän vuoksi sijoittajan tulee ymmärtää oman riskinsietokykynsä. Eri sijoitusmuotoihin kohdistuvia riskejä käsitellään tarkemmin seuraavissa luvuissa. (Kallunki ym., 2019, s.13; Fiksukuluttaja, 2023)

2.1 Hajauttaminen

Sijoitusten hajauttamisella tarkoitetaan, kun sijoittamiseen kohdistuvaa riskiä alennetaan sijoittamalla useampaan kohteeseen. Sijoitusten hajauttamisessa eri sijoituskohteiden parhaat ja huonot tulokset kohdistuvat eri ajankohtiin sekä - suhdannevaihteluihin. Onnistumiset sijoituskohteissa kompensoivat epäonnistuneita sijoituksia toisaalla ja siten koko sijoitusten tuotto on kohtuullinen. Sijoitusten riskiä henkilö voi hajauttaa ajallisella -, omaisuusluokkien välisellä -, maantieteellisellä - sekä toimiala hajauttamisella. Ajallisella hajautuksessa varoja sijoitetaan säännöllisesti eikä yksittäisenä kertasijoituksena. Ajallisessa hajautuksessa tavoitteena on, että sijoittajan ostaessa pienissä erissä pidemmällä aikavälillä sijoitustuotetta, sijoitustuotteiden ostohinnaksi muodostuu ajanjakson keskimääräinen ostohinta. Omaisuuslajien välisessä hajautuksessa yleiset kohteet yksityissijoittajalle ovat korko- sekä osakemarkkinat. Näiden edellä mainittujen osalta sijoittaja pystyy jakamaan sijoituksiin kohdistuvaa riskiä eli sijoitukset eivät ole pelkästään esimerkiksi osakkeissa. Esimerkiksi sijoitustuotteiden jakaminen pelkistä osakkeista, osakkeisiin ja korkoihin on hyvä tapa sijoituksiin kohdistuvaa riskiä. Maantieteellisessä hajautuksessa nimensä mukaisesti hajautetaan sijoituskohteet eri maantieteellisille alueille. Maantieteellisessä hajautuksella

tarkoituksena on ehkäistä maantieteellistä vaikutusta, jos esimerkiksi kotimaisiin markkinoihin kohdistuu, vaikka laskusuhdannetta. Toimiala hajautuksessa sijoitukset jaetaan eri toimialalla toimiviin yrityksiin. Toimiala hajautuksen tarkoitus on ehkäistä toimialasta johtuvaa riskiä, jos jokin toimiala joutuu vaikeuksiin, ei kaikkien sijoitusten arvo kokonaan romahda. (Kallunki ym., 2019; Pörssisäätiö, n.d.-a)

2.2 Osakesijoittaminen

Osakesijoittamisessa ostetaan osuus yhtiöstä. Yhtiöiden pääoma muodostuu osakkeista ja sijoittajan hankkiessa osakkeen hän hankkii osuuden sijoituskohte yhtiöstä. Tämä osuus antaa sijoittajalle oikeuden osallistua yhtiön päätöksentekoon sekä - osakkeelle maksettuaan tuottoon. Osakeyhtiöt jaetaan julkisiin - sekä yksityisiin osakeyhtiöihin. Eroavaisuus näiden osalta on, että julkisen osakeyhtiön osakkeilla voidaan käydä kauppaa arvopaperipörssissä sekä monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä. Osakkeiden sijoittamisesta yleisesti puhuessa tarkoitetaan sijoittamista julkisiin yhtiöihin eli pörssi-yhtiöihin. (Pörssisäätiö, 2017-b, s.4; ks. myös Minilex, n.d.)

Yhtiöillä voi olla useampia osakesarjoja, jotka eroavat toisistaan. Osakesarjat voivat esimerkiksi erota siten, että toisella osakesarjan osakkeella on enemmän ääniä yhtiökokouksessa ja toiselle taas maksetaan enemmän osinkoa. Osakesarjat voidaan erottaa tunnuksella kuten A-sarja ja B-sarja. Osakkeiden osalta sijoittaja on voinut kuulla myös puhuttavan osakeannista ja listautumisesta. Osakeannilla tarkoitetaan, kun osakeyhtiö hakee rahoitusta myymällä eli laskemalla liikkeelle uusia osakkeita. Osakeannissa perinteisesti uudet osakkeet tarjotaan merkittäväksi eli ostettavaksi tai jaetaan maksutta yhtiön vanhoille omistajille. Osakeannit voivat olla suunnattuja, joka tarkoittaa, että esimerkiksi instituutiosijoittajille tarjotaan suurin osa uusista ostettavista osakkeista ja yksityissijoittajille pienempi osuus. Listautuminen tarkoittaa, kun yritys hakeutuu pörssiin, josta se voi hakea rahoitusta toimintaansa. Listautumisen yhteydessä voi olla osakeanti, jolla haetaan uutta rahoitusta pörssistä. Tällöin kyseessä on listautumisasi. (Pörssisäätiö, 2017-b, s.27-29)

Osakesijoittamisessa tuotto muodostuu sijoituskohteen omistuksen aikana tapahtuneesta arvonnoususta, sekä omistusaikana tulleista mahdollisista maksuista eli osingoista. Osinko on

sijoitetun yhtiön jakama voitto-osuus yhtiön omistajille. Osakkeenomistajat tekevät päätöksen osingon jaosta sekä sen mahdollisesta suuruudesta yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksessa päätetty osingon määrä ilmoitetaan euromääränä yhtä osaketta kohden. Osingolle lasketaan myös osinkotuottoprosentti, joka kertoo, mikä on osinkotuotto osakkeen kurssihinnalle. Osakesijoittamisen riskit ovat pääsääntöisesti toimiala-, yritys- sekä markkinariski. Yritysriskillä tarkoitetaan yhtiö menestykseen sekä toimintaa liittyvää riskiä. Käytännössä sijoittaessa yritykseen on aina mahdollisuus, että yritys menee konkurssiin ja sijoitettu pääoma menetetään. Yritysriskiä sijoittaja voi ehkäistä sijoittamalla useampaan yhtiöön. Toimiala riski muodostuu, kun sijoitukset ovat samalla toimialalla tai niiden toiminta on sidonnainen, jostain toimialasta. Esimerkiksi puuteollisuuden vaikeudet voivat vaikuttaa paperiteollisuuden yhtiöihin. Toimiala riskin ehkäisemiseksi sijoittaja kannattaa jakaa sijoituskohteita eri toimialan yhtiöihin, joiden menestys ei ole sidonnainen toisiinsa. Markkinariski on sijoituskohteen markkinoihin kohdistuvaa epävarmuutta eli sijoituskohteen markkinoiden vaikutus sijoituskohteeseen. Markkinariskiä on mahdollista pienentää sijoittamalla maantieteellisesti eri maanosiin. Lähtökohtaisesti osakesijoittamisen riskejä pystyy hallinnoimaan paremmin, kun sijoitettu pääoma on hajautettu eikä kohdistettu yksittäiseen kohteeseen. (Pörssisäätiö, 2017-b, s.13-15; ks. myös Kallunki ym., 2019, s.13)

Osakkeista saadun tuoton verottaminen riippuu siitä, onko se osakkeen arvonnousu vai osinkotuloa. Pörssiyhtiöiden osinkotuloa verotetaan pääomatulon alaisena. Sijoittajalle pörssiyhtiön osingosta 85 prosenttia on veronalaista ja 15 prosenttia verotonta. Rahoitusyhtiö tekee osingoista 25,5 prosentin ennakonpidätyksen, jonka perusteella henkilölle tulee joko verovelkaa tai – palautusta. Osakkeiden myyntiä verotetaan pääomatulon alaisena ja myydessä osakkeita käytetään joko osakkeen myynti- ja voitonhankkimiskuluja erotusta tai hankintameno-olettamaa. Hankintameno-olettamaa sekä ostohinnan ja voiton hankkimiskuluja käsitellään tarkemmin luvussa 4.2. osakesäästötilin ja arvo-osuus tilin tärkeimmät erot. Pörssin ulkopuolisiin osakkeisiin sovelletaan erillistä verotuskäytäntöä ja niiden osingot voidaan katsoa ansio- tai pääomatuloksi. (Pörssisäätiö, 2017, s.11; ks. myös Verohallinto, 2023-b)

2.3 Korkosijoittaminen

Korkosijoittamisessa sijoittajalle maksetaan sijoittajan lainaamasta pääomasta korkoa korvaukseksi. Sijoituskohteen laina aika on yleensä määritelty etukäteen ja sen päätyttyä sijoittaja saa lainaamansa pääomansa takaisin. Korkotuotteiden määrä on kasvanut vuosien aikana huomattavasti ja korkotuotteita on lisätty tasapainottamaan sijoituskohteiden riskisyyttä mm. rahastoissa. Yleisimmät korkosijoituskohteet ovat talletukset, joukkolainat, korkorahastot sekä säästö- ja eläkevakuutukset. Talletusten sekä joukkolainojen osalta puhutaan suorista korkosijoituksista. Korkosijoittamisen osalta tutustumme tässä kappaleessa talletuksiin sekä joukkolainoihin. (Kaaosteoria, n.d.; kts. myös Pörssisäätiö, 2020, s.9)

2.3.1 Mitä ovat suorat korkosijoitukset?

Yleisesti tunnetuin korkosijoittamisen muoto on talletus. Erilaisia talletustilejä on useita ja niiden määrä riippuu palveluntarjoajasta. Perinteiselle käyttötilille kertyvä korko on sidottu yleensä pankin omaan primekorkoon ja on usein lähemmäksi nollaa prosenttia. Käyttötilin lisäksi pankit useammat pankit tarjoavat säästötilejä, jotka tarjoavat korkeampaa korkoa talletuksille. Säästötiliin on usein määritelty kuinka usein - ja paljon varoja voi nostaa tililtä. Säästötilit voivat olla määräaikaisia tai jatkuvia. Määräaikaisissa sijoitustileissä varoja ei voi nostaa talletusaikana ja talletusten korko kasvaa talletettavan summan ja talletusajan kasvaessa. (Kaaosteoria, n.d.; Pörssisäätiö, 2020, s.9)

Joukkolainalla tarkoitetaan valtioiden, kuntien, yritysten sekä muiden yhteisöjen liikkeelle laskemia joukkovelkakirjalainoja, eli nämä yhteisöt lainaavat kattaakseen rahoitustarpeensa. Joukkolainat ovat juoksuajaltansa eli laina-ajalta ajalta useamman vuoden kestoisia. Joukkovelkakirjaan voi sijoittaa lainan liikkeellelaskun yhteydessä tai laina-aikana. Laina aikana sijoittaminen joukkovelkakirjaan voi olla rajoittava tekijä piensijoittajalle, sillä joukkovelkakirjojen minimi sijoitusmäärä voi olla 10 000 eurosta ylöspäin 100 000 euroon. Minimimerkintä poikkeuksia kuitenkin on, ja jossain tapauksissa minimimerkintä voi olla esimerkiksi 1000 euron luokassa. Joukkolainan osalta keskeisimmät informaatiot ovat laina-aika sekä kuponkikorko. Kuponkikorolla tarkoitetaan lainalle maksettavaa korkoa. Kuponkikorko on useasti kiinteä mutta jossain tapauksessa muuttuva, jolloin se voidaan sitoa

inflaatioon tai viitekorkoon. Joukkolainan hinnoittelu on hyvin erilainen suhteessa perinteisiin pörssiosakkeisiin. Joukkolainan hinnoitteluun käytetään emissiokurssia, joka kertoo lainan ostajan maksaman hinnan lainasta. Lainan hinta merkitään prosenttiluvulla lainan nimellisarvosta. Tämä käytännössä tarkoittaa sitä, että jos esimerkiksi lainan emissiokurssi on 102 % ja lainannimellisarvo on 1000 euroa, sijoittaja joutuu maksaa yli nimellisarvon eli 1020 euroa. Emissiokurssin ollessa 100 % sijoittaja maksaa lainasta nimellisarvon eli aikaisemman esimerkin mukaan 1000 euroa. (Kaaosteoria, n.d.; Pörssisäätiö, 2020, s.11-12)

2.3.2 Tuotto ja riskit

Joukkolainan tuotto muodostuu korosta sekä myyntivoitosta, jos sijoittaja myy lainansa kesken laina-ajan. Joukkolainan korko pysyy useammin vakiona, kun taas joukkolainan myymisen arvo lähtee muuttumaan heti ensimmäisestä päivästä lähtien. Joukkolainan arvo on riippuvainen muun muassa korkotasosta. Korkea korkotaso vaikuttaa laskevasti joukkolainan hintaan, sillä lainan lupaaman kassavirran nykyarvo eli diskonttaus arvo on pienempi. Matalammalla korkotasolla taas kuponkikorosta ollaan valmis maksamaan enemmän ja joukkolainan hinta on siten korkeampi. (Mandatum, 2020; Pörssisäätiö, 2020, s.12-13)

Korkosijoittamisessa tuotto ja riski ovat riippuvaisia toisistaan, niin kuin muissakin sijoituskohteissa. Isompi korkotuotto myös tarkoittaa isompaa riskisyyttä sijoituskohteen osalta. Korkosijoittamisessa keskeisimmät riskitekijät ovat korkoriski sekä luottoriski. Luottoriski kohdistuu luotonottajan maksukyvyttömyyteen. Luottoriski muodostuu luottoluokitusriskistä sekä konkurssiriskistä. Konkurssiriskillä tarkoitetaan luotonottajan menemistä konkurssiin, joka pahimmassa tapauksessa voi tarkoittaa sijoittajan varojen menettämistä. Luottoluokitusriskissä riski sijoituskohteen luottoluokituksen alenemisesta kasvaa kesken lainanjuoksuajan. Luottoluokituksella tarkoitetaan esimerkiksi valtion tai yrityksen lainan takaisinmaksukykyä eli luottokelpoisuutta. Korkoriskillä tarkoitetaan sijoituskohteen markkina-arvon alentumista, kun sijoituskohteen tuottovaatimus nousee. Korkoriskiä mitataan duraatiolla, joka mittaa sijoituskohteen hintaherkkyyttä korkomuutokselle eli miten koron muutos vaikuttaa sijoituskohteen hintaan. Joukkolainojen tapauksessa likviditeetti riski on myös yksi riskitekijä, joka tarkoittaa, että lainan myyminen

voi olla haastavaa myydä nopeasti ja - hyvällä hinnalla tilanteen tullessa. (Kaaosteoria, n.d.; Pörssisäätiö, 2020, s. 29-30)

Kotimaisia korkotuloja verotetaan lähdeveron alla, joka on 30 prosenttia. Koron maksaja perii lähdeveron. Ulkomaalaisten korkotulojen osalta verotus on erilainen. Ulkomaalaisen koron liikkeenlaskija tapauksessa saadut tuotot käsitellään pääomatulon alaisena tulona. Yksityissijoittajan myydessä joukkovelkakirjan ennen erääntymistä, saatua luovutusvoittoa verotetaan pääomatulona. (Kaaosteoria, n.d.)

Korkosijoitukset ovat hyvä sijoituskohde tasapainottamaan sijoitussalkun arvovaihtelua sekä pienentämään sijoitussalkkuun kohdistuvaa riskiä.

2.4 Sijoitusrahasto sijoittaminen

Yksityisen sijoittajan ostaessa sijoitusrahastoa rahastoyhtiö kerää sijoittajilta varoja, jotka se sijoittaa useisiin sijoituskohteisiin. Nämä eri sijoituskohteet yhdessä muodostavat sijoitusrahaston. Rahastot jakautuvat yhtä suuriin rahasto-osuuksiin, jotka tuottavat yhtäläiset oikeudet rahastossa olevaan omaisuuteen. Rahastoa hoitaa rahastoyhtiö, joka hallinnoi rahastossa olevia varoja sekä tekee rahaston sisäiset sijoituspäätökset. Sijoitusrahastoa säännellään EU-maissa sijoitusrahastodirektivillä (UCITS-direktiivi) ja toimintaa valvotaan finanssivalvonnan toimesta. (Pörssisäätiö, 2015-a, s.5–7)

Rahastojen hankinta alkaa tekemällä merkintä rahasto-osuudesta eli maksamalla sijoitussumma rahastoyhtiölle. Osakkeisiin verrattuna rahastoja ostetaan rahamääräisellä summalla, kun taas osakkeissa lukumäärällä. Rahastoa ostaessa tai myydessä lasketaan rahasto-osuuden todellinen arvo. Rahaston markkina-arvo lasketaan jokaisena arkipäivänä ja siinä huomioidaan mahdolliset velat ja tämä kun jaetaan osuuksiin, saadaan rahasto-osuuden arvo. Rahaston säännöissä on yleensä määritelty kellonaika, mihin merkityt ja lunastetut osuudet toteutetaan. Rahasto-osuuksien tarkka määrä selviää yleensä vasta merkinnän jälkeen. Myydessä rahastoa rahastoyhtiö lunastaa rahasto-osuuden ja siirtää sijoittajalle rahasto-osuuden arvoa vastaavan summan. Rahaston vähimmäissijoitus riippuu rahoitusyhtiön asettamasta alarajasta. Sijoitusrahastoihin voi myös säästää pienissä erissä

säännöllisesti. Kuukausikohtaiset sijoitusmäärät riippuvat hyvin paljon rahastosta. Rahastot ovat hyvä tapa sitouttaa kuukausikohtaista sijoittamista sijoittajalle. (Pörssisäätiö, 2009, s.19)

2.4.1 Rahastojen jakautuminen

Perinteisesti rahastot on jaettu sijoituskohteiden valintojen mukaan osakerahastoihin, yhdistelmärahastoihin sekä korkorahastoihin. Uusien sijoitustuotteiden sekä suuren suosion myötä niin sanottujen perinteisten rahastojen rinnalle on syntynyt uudenlaisten rahastojen syntymiseen. Rahastojen pääasiallinen jakaminen jaetaan rahaston aktiivisuuteen perusteella aktiivisiin – sekä passiivisesti hoidettuihin rahastoihin. Aktiivisessa rahastossa rahoitusyhtiön edustaja eli salkunhoitaja tekee rahaston sääntöjen puitteissa päätökset ja aktiivisesti tutkii markkinoita. Aktiivisesti hoidetuissa rahastoissa tavoitteena on tavoitella keskimääräistä markkinatuottoa parempaa tuottoa mutta aktiivisen hoidon vuoksi rahaston kulut ovat suhteessa passiiviseen rahastoon korkeammat. Passiivisessa rahastossa sijoituspäätökset tehdään tietyn indeksi mukaisesti. Passiiviseen rahaston kulut ovat yleensä pienemmät, sillä salkunhoitajalta ei vaadita aktiivista toimintaa hallinnointiin. (Seb, n.d.: Osakesijoittaja, n.d-b.)

Rahastot ovat jakautuneet lyhyen- ja pitkän koron rahastoihin, osakerahastoihin, yhdistelmä rahastoihin, indeksirahasto, rahasto-osuus, ETF- ja muut rahastoihin. Lyhyen koron rahastossa sijoitetaan lyhytaikaisiin rahamarkkinavälineisiin, joita ovat muun muassa rahamarkkinoilla kaupankäynnin kohteena olevat valtion velkasitoumukset, kuntien kuntatodistukset, pankkien sijoitustodistukset sekä yritysten yritystodistukset. Lyhyen koron rahastot jakautuvat käteisrahastoihin, rahamarkkinarahastoihin sekä muihin lyhyen koron rahastoihin. Eroavaisuutena näiden välillä on, minkä tahojen liikkeeseen laskemiin sijoituskohteet ovat ja miten lyhytaikaisiin sijoituskohteisiin rahasto voi sijoittaa. Lyhyen koron rahastossa sijoituskohteet ovat duraatiolta pääosin alle kaksitoista kuukautta eli korkosijoitukset kohdistuvat lainoihin, joita on noin vuosi jäljellä.

Pitkän koron rahastoissa varat sijoitetaan pääosin pitkä aikaisiin joukkolainoihin ja muihin korkoinstrumentteihin. Rahaston sijoituskohteiden duraatio on yli vuoden. Sijoituskohteiden liikkeelle laskijoina ovat yritykset, valtiot sekä muut julkisyhteisöt. Julkisyhteisön tai valtion lainoihin sijoittavia rahastoja kutsutaan usein myös obligaatorahastoiksi. Sijoituskohteet voi olla ulkomaalaisia tai kotimaisia. Osakerahastot sijoittavat varansa pääosin osakkeisiin.

Osakerahastoissa voi olla myös sijoituskohteena osakkeisiin kohdistuvia johdannaisia. Osakerahastot voidaan jakaa moneen eri kategoriaan, näitä ovat esimerkiksi markkina-alue, toimiala tai sijoitettavien yhtiöiden koko. Perusteena voi olla myös eettiset tai yhteiskunnallisesti vastuulliset asiat. Osakerahastojen tavoitteena on yleensä tuotollisesti voittaa sijoituskohteiden mukaan valittu vertailuindeksi. Ruotsiin sijoittavalla rahastolla vertailu indeksi voi olla esimerkiksi OMX-Stockholm. Tätä vertailuindeksiä ei kuitenkaan ole kaikilla osakerahastoilla. Yhdistelmä rahastossa on nimensä mukaisesti osakkeita sekä korkotuotteita. Korko tai osaketuotteisiin painottuminen riippuu rahaston painotusarvoista tai markkinatilanteesta. Painotusarvolla tarkoitetaan prosentuaalista osuutta, jonka rahasto on määritellyt olevan osakkeita sijoitustuotteista. Painotusarvoa ei osakerahastolla tarvitse olla. Esimerkiksi 2020 vuonna yhdistelmärahastojen tuotevalikoimat painottuivat pääosin osakkeisiin, sillä korkotuotteiden tuotto oli hyvin alhainen. Yhdistelmärahaston vertailuindeksi määritellään yleensä prosenttiosuuksina rahaston sijoituspolitiikkaan sopivista korko- ja osakeindekseistä, mitkä ovat rahaston osake- ja korkopainotuksien mukainen. Indeksirahastossa varat sijoitetaan rahastoyhtiön valitsemaan indeksiin. Indeksirahasto voi olla painotettuna, vaikka saksalaiseen DAX-indeksiin, jolloin rahasto ostaa DAX-indeksiin kuuluvia osakkeita. Indeksirahastossa ei siis osteta erikseen osakkeita, vaan niitä ostetaan indeksin mukaisesti. Indeksien painot sekä osakkeet tarkastetaan muutaman kerran vuodessa, jotta ne vastaavat valittua indeksiä. Rahasto-osuusrahastossa sijoitetaan toisiin rahastoihin. Rahasto-osuusrahaston tarkoitus on pienentää riskiä hajauttamalla riskiä erillisiin rahastoihin. ETF-rahastot ovat pörssissä noteerattuja, joiden rahasto-osuuksia voi ostaa ja myydä pörssissä samalla tavalla kuin osakkeilla. ETF-rahastot ovat pääosin indeksirahastoja mutta muun tyyppiset rahastot voivat olla ETF:iä. ETF-rahastojen suurin suosio on perustunut alhaisten kulujen sekä monipuolisen tuotevalikoiman vuoksi. ETF-rahasto-osuuksien arvo määräytyy kysynnän ja tarjonnan mukaisesti. Näiden lisäksi markkinoille on tullut muihin kohteisiin sijoittavia rahastoja. Rahastojen sijoituskohteena ovat muun muassa raaka-aineisiin, kiinteistöihin sekä metsään. (Pörssisäätiö, 2009, s.7–10)

2.4.2 Sijoitusrahaston kulut

Rahastojen kulut muodostuvat hallinnointi-, merkintä- ja lunastuspalkkiosta sekä mahdollisista säilytysmaksuista. Merkintä- ja lunastuspalkkiolla tarkoitetaan rahaston

ostamisessa tai myymisessä maksettavasta maksusta, jonka rahoitusyhtiö perii rahasto-osuuden myynti tai osto hetkellä. Merkintäpalkkion suuruus riippuu usein sijoitettavasta summasta. Säilytysmaksulla tarkoitetaan rahasto osuuksien säilyttämisestä koostuvaa maksua. Säilytysmaksu riippuu rahastoyhtiön rahastosta ja kaikissa rahastoissa ei ole säilytysmaksuja. Rahaston toiminnan ylläpitämiseksi rahastoyhtiö perii rahaston pääomasta päivittäin hallinnointipalkkiota eli hallinnointipalkkiota ei peritä suoraan sijoittajalta. Aktiivisen rahaston osalta hallinnointikulut ovat yleensä isommat kuin passiivisessa rahastossa, sillä aktiiviset rahastot vaativat mm. sijoituskohteiden aktiivista analysointia. Rahastojen vertailussa käytetään juoksevien kulujen tunnuslukua, joka kertoo kuinka iso prosentuaalinen osuus rahaston pääomasta veloitetaan kokonaiskulujen kattamiseksi vuoden aikana. Juoksevien kuluihin on sisälletty hallinnointi - ja säilytyspalkkio. Kaupankäyntikuluja tai mahdollisia tuottosidonnaista palkkiota ei huomioida juoksevissa kuluissa. Juoksevat kulut esitetään prosentuaalisena osuutena ja tämän luku helpottaa eri maiden rahastojen vertailua kulujen osalta. Kokonaisuudessaan sijoitusrahaston kulut ovat riippuvaisia rahastoyhtiöstä ja rahastotyyppistä. Rahastojen kilpailuttaminen kannattaa varsinkin rahaston sijoittamisen aloittamisessa, sillä palveluiden tarjoajien hinnat voi vaihdella saman tyyllisillä tuotteilla huomattavasti. Eri rahoitusyhtiöillä voi olla myös kampanjoita ja alennuksia, joista sijoittaja voi hyötyä esimerkiksi merkintäpalkkion tai hallinnointipalkkion osalta. (Pörssisäätiö, 2009, s.13-14)

2.4.3 Rahaston tuotto ja riski

Rahastosta saatava tuotto perustuu rahaston sijoitusten tuottoihin eli korkoihin, osinkoihin ja sijoitustuotteiden arvonnousuun sekä -laskuun. Rahaston tuoton jakamiseen on kaksi tapaa tuotto-osuus sekä kasvuosuus. Tuotto-osuuksissa rahaston omistajille maksetaan vuotuinen tuotto yleensä kerran vuodessa, joka vähentää rahasto-osuuden arvo tuoton verran. Kasvutuotto osuudessa tuotto ei jaeta, vaan se kasvattaa osuuden arvoa eli ne sijoitetaan rahaston sisällä uudelleen. Rahaston tuotto-osuudesta saatu tuotto katsotaan pääomaveron alaiseksi ja rahoitusyhtiö tekee sen mukaan 30 prosentin ennakonpidätyksen. Kasvuosuudessa maksat taas veroa vasta, kun olet myynyt rahasto-osuuden. Sijoitusrahaston osuuksia verotetaan normaalisti pääomaverotuksen alla. Rahasto-osuuksien myyminen kohdellaan samalla tavalla kuin osakkeiden myynnissä. Rahaston sisällä on myös mahdollista vaihtaa

tuotto-osuuksia kasvuosuuksiin ja päinvastoin verottomasti. Rahasto-osuuden vaihtaminen toiseen rahastoon kuitenkin katsotaan myymiseksi ja mahdollista voittoa verotetaan pääomatulona. (Pörssisäätiö, 2009, s.6; Verohallinto, 2021-c)

Ei ole tuottoa ilman riskiä. Sijoitusrahastojen tarkoituksena on vähentää riskiä hajauttamalla useampaan kohteeseen. Sijoitusrahastoihin kohdistuu riippuen rahastotyyppistä erilaisia riskitekijöitä. Osakesijoittamisen tavoin rahastoihin kohdistuu, niin markkina- sekä yritysrisiä tai korkorahastoissa korkoriskiä. Ulkomaalaisiin rahastoihin sijoitettaessa myös tulee huomioida mahdolliset valuuttakurssi muutokset. Rahaston riskisyyteen vaikuttaa sen riskinottopolitiikka eli miten riskisesti sijoitusvalintoja tehdään rahaston sisällä. Korkeaa tuottoa hakevat rahastot voivat mm. painottaa johdannaisten käyttämistä, joka nostaa rahastoon kohdistuvaa riskiä. Rahaston riskinottopolitiikan sijoittaja voi selvittää esimerkiksi tuoteselosteen perusteella. Rahaston riskiin vaikuttaa myös likviditeettiriski, jossa rahaston kykyyn myydä sijoituskohteita vaikuttaa markkinatilanne. (Pörssisäätiö, 2009, s.12)

3 Osakesäästötili

Tässä luvussa tutustutaan osakesäästötilin syntyyn ja sen käyttö tarkoitukseen tarkemmin. Luvussa käydään läpi osakesäästötilin toiminnot sekä tärkeimmät eroavaisuudet arvo-osuustilin sekä osakesäästötilin välillä. Lopuksi myös tutustumme ruotsalaiseen ISK-tiliin ja norjalaiseen ASK-tiliin sekä tuleviin osakesäästötilin uudistuksiin.

Osakesäästötili avattiin suomalaisille sijoittajille ensimmäinen tammikuuta 2020. Osakesäästötilin tarkoituksena oli edistää piensijoittajien aktiivista säästämistä ja sijoittamista sekä samalla tuoda pääomien tarjontaa yrityksille. Osakesäästötili on yksityishenkilöille tarkoitettu tili, jossa henkilö voi sijoittaa kotimaisiin – ja ulkomaalaisiin pörssiosakkeisiin sekä First North osakkeisiin ilman välitöntä veroseuraamusta. Veroa tililtä maksetaan vasta, kun osakesäästötilille kertyneitä tuottoja nostetaan tililtä pois. Osakesäästötilin tarkoituksena on helpottaa yksityissijoittajan sijoittamista, ettei hänen tarvitse miettiä sijoituspäätösten vaikutusta seuraavaan verotuspäätökseen. Osakesäästötilille yksityissijoittaja voi tällä hetkellä tallettaa maksimissaan 50 000 €, kuitenkin tilin sisällä euromääräiselle sekä ajalliselle kasvulle ei ole tilillä rajaa. Osingot ja muu pääoman kasvu ovat tilin sisällä verottomia, ja ne voidaan

uudelleen sijoittaa ilman, että välissä menee veroa. Osakesäästötilin perustuu korkoa korolle – ilmiöön, jossa pienemmilläkin säästöillä voi kerryttää suurempia summia, kun sijoituksista saadut tuotot uudelleen sijoitetaan pidemmän aikavälin aikana. Osakesäästötilille pystyy siirtämään vain rahaa ja jo omistettujen osakkeiden siirtäminen tilille ei ole mahdollista. (Valtiovarainministeriö, 2018; Pörssisäätiö n.d-b)

3.1 Miten osakesäästötili toimii?

Osakesäästötilin sisällä on erikseen rahatili, josta voi nostaa sekä tallettaa rahaa ja osakkeiden säilytystili, johon osakkeet ostetaan. Tilin voi avata valitsemaasi pankkiin tai finanssialan laitokselle, joka tarjoaa osakesäästötiliä. Sijoittaja voi avata vain yhden tilin valitsemallensa palveluntarjoajalle ja useamman tilin tarkoituksen mukaisesta avauksesta Verohallinto määrää veronkorotuksen, jota käsitellään tarkemmin osakesäästötilin ja arvo-osuustilin eroavaisuuksien kappaleessa. Osakesäästötiliin kohdistuvat välityskulut riippuvat palveluntarjoajasta. Osakesäästötilille voi tallentaa varallisuutta maksimissaan 50 000 € mutta tilin arvon nousulle ei ole asetettu erillistä rajaa. Tilille talletetut varat voi tallettaa osissa tai yhdellä kertaa. Jo olemassa olevien osakkeiden siirtäminen esimerkiksi arvo-osuustililtä osakesäästötilille ei ole mahdollista. Osakesäästötilille voi ostaa vain kotimaisia ja ulkomaalaisia pörssiosakkeita sekä First North osakkeita. Osakesäästötilille ostetut osakkeet ovat ostajan nimissä, ja hänellä on oikeus äänestää yhtiökokouksessa, joka on pörssiyhtiöiden ylin päätöksentekaelin. Osakkeiden osalta sijoittajalla on yhtiökokouksessa kyselyoikeus, puheoikeus ja äänioikeus. (Verohallinto, 2021-b: Pörssisäätiö, n.d.-b)

Osakesäästötilin tarkoitus on verotuksellisesti helpottaa ja poistaa turhaa byrokratiaa yksityissijoittajalta. Tilin sisällä saatujen osinkojen sekä osakkeiden luovutusvoittoa ei veroteta ennen, kuin tililtä nostetaan varoja. Verotuksessa huomioidaan henkilön tallettamat varat, tilin arvonnousu sekä henkilön tekemät nostot tililtä. Tilitä nostaessa varat jaetaan tuottoon ja pääomaan. Tilille laitettava pääoma on verotonta, kun taas tilille kertynyt tuotto on veronalaista tuloa. Verotuksen osalta pankki tai muu palvelun tarjoaja laskee tililtä nostaessa tilille kertyneen tuoton ja perii ennakonpidätyksen 30 prosenttia. Tappiolliselta tililtä varoja nostaessa ei pääomaveroa mene mutta luovutustappioiden vähentäminen on mahdollista vasta sinä vuonna, kun tilin lopettaa. Osakesäästötilin verotusta on havainnollistettu

seuraavassa esimerkissä: Henkilö on tallettanut 10 000 euroa osakesäästötilille, joilla hän ostanut suomalaisia osakkeita. Osakkeita myydessään osakkeiden arvo on 15 000 euroa, joten tuottoa tilille on kertynyt 5000 euroa. Henkilö nostaa tililtä 1500 euroa, josta veronalaista tuloa on 500 euroa. Tämä veronalainen tulo saadaan, kun osakesäästötilin tuotto jaetaan ensiksi tilin käyvällä arvolla eli 15 000 eurolla ja tämän jälkeen jaetaan nostettujen varojen määrällä eli 1500 eurolla. Käypä arvo saadaan, kun osakesäästötilin rahavarat ja osakkeiden arvot lasketaan yhteen. (Verohallinto, 2021-b: Pörssisäätiö, n.d.-b)

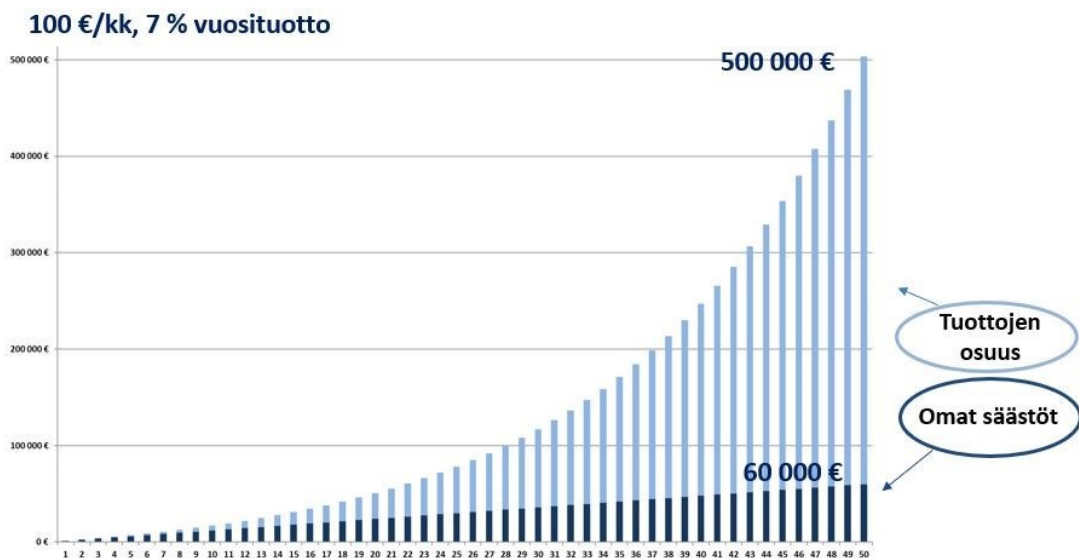
Osakesäästötilistä sijoittajalle saatu hyöty pohjautuu korkoa korolle -ilmiöön. Korolla tarkoitetaan, kun sijoituksesta saatua tuottoa saadaan pääomalle. Kun tämä sijoituksesta saatu tuotto sekä alkuperäinen pääoma sijoitetaan uudelleen eikä realisoida, syntyy uudelleen sijoitetulle pääomalle sekä tuotoille eli koroille tuottoa. Korko maksetaan siis korolle. Sijoituksista saatujen tuottojen uudelleen sijoittaessa korkoa korolle -ilmiö vahvistuu. Esimerkki korko korolle -ilmiöstä: Sijoittaja ostaa osakesäästötilillä osakkeita x 100 eurolla ja hän saa vuoden päästä osakkeet myydessään niistä 110 euroa. Korkoa alkuperäiselle sijoitukselle on tullut 10 % eli 10 euroa. Seuraavana vuonna hän uudelleen sijoittaa osakkeiden myynnistä saadut varat 110 € osakkeisiin y, jotka hän myy kahden vuoden jälkeen 121 eurolla. Korkoa on tässä tapauksessa kertynyt alkuperäiselle pääomalle 21 % eli 21 euroa. Kymmenentenä vuotena sijoittaja on saanut korkoa alkuperäiselle sijoitukselle noin 159 euroa, jos oletuksena on, että vuotuinen vuosituotto prosentti on 10 prosenttia. Edellä mainitun esimerkin mukaan voi huomata, että koron suuruus kasvaa, vaikka lisäsijoituksia ei tekisi ollenkaan. Osakesäästötilin osalta korkoa korolle -ilmiö tehostuu, sillä osingot sekä osakkeiden luovutusvoitot voidaan uudelleen sijoittaa tilin sisällä ilman, että sijoituksiin kohdistuu välitöntä verovaikutusta. Osinkojen osalta sijoittajan tulee kuitenkin huomioida, että niitä verotetaan varoja nostaessa täysmääräisesti pääomatulon verotuksen alla, kun muuten osingot ovat 85 prosenttisesti veronalaisia. (Pörssisäätiö, 2017-a; ks. myös Pörssisäätiö, n.d.-b)

Alemmassa kuvassa on laskettu 50 vuoden korkoa korolle -ilmiön vaikutuksia 7 % vuosikorolla. Kuvasta voi huomata kuinka tärkeätä tuottojen uudelleen sijoittaminen on. Tummansiniset palkit kuvaavat 50 vuoden aikana tehtyjä talletuksia, joissa vuosituotto prosentti on nolla eli tilille on tehty pelkästään 100 euron kuukausitalletuksia 50 vuoden ajan. Vaalean siniset palkit

kuvaavat kunkin vuoden pääoman rahamäärää, kun kunkin vuoden pääomaan kohdistuu 7 prosentin vuotuinen tuotto. Kuvasta voi huomata, että ajan, uudelleen sijoittamisen sekä säännöllisen säästämisen myötä korkoa koron -ilmiön vaikutus on valtava.

Kuva 1. Korkoa korolle -ilmiön vaikutus 50 vuoden aikana, jos säästöille saadaan 7 % vuosittaistuotto. Lähde: Pörssisäätiö, 3.9.2019

Korkoa korolle -ilmiön vaikutus

3.2 Osakesäästötilin ja arvo-osuus tilin tärkeimmät erot

Osakesäästötili on nimensä mukaisesti tarkoitettu suomalaisten sekä ulkomaalaisten osakkeiden ostamiseen sekä säilyttämiseen. Osakesäästötilille voi vain ostaa osakkeita, kun taas arvo-osuus tilille sijoitustuotteiden ostamista ei ole rajoitettu ja tuotevalikoiman riippuu pääasiassa palveluntarjoajan tuotevalikoiman laajuudesta. Tilien määrä on rajattu yksityishenkilöille vain yhteen, kun taas arvo-osuus tilejä perustamiselle ei ole rajattua määrää. Yksityishenkilön avatessa useamman osakesäästötilin useammalle palveluntarjoajalle johtaa veroseuraamuksiin. Siirtäessä osakesäästötilin toiseen pankkiin tulee sinun ensin irtisanoa vanha tilisi, ja sen jälkeen tehdä sopimus uuden pankin kanssa uudesta tilistä. Tämän

jälkeen, kun vanhan tilisi sopimus on päättynyt, voi siirtää tilillä olevat rahat toiselle tilille. Arvo-osuus tili on mahdollista perustaa myös yritykselle, kun taas osakesäästötili voi perustaa vain henkilökohtaisesti. Osakesäästötilille pystyy tälle hetkellä tallettamaan rahaa vain 50 000 euroa mutta tilin euromääräiselle tai ajalliselle kasvulle ei tilillä rajoitusta ole. Arvo-osuus tilillä ei ole tallettamisen osalta rajoitusta. Olemassa olevien osakkeiden siirtäminen arvo-osuustililtä osakesäästötilille ei ole mahdollista, kun taas sijoitusomistusten siirto arvo-osuustilien välillä on mahdollista. (OP, n.d-b; Verohallinto, 2021-b; Osakesijoittaja, n.d-a.)

Isoimmat eroavaisuudet arvo-osuus tilin sekä osakesäästötilin osalta kohdistuvat verotukseen. Pörssiyhtiöiden osingoista 15 prosenttia on arvo-osuustilillä verovapaata, kun taas osakesäästötilillä osingot katsotaan kokonaisuudessaan tuotoksi ja ovat kokonaisuudessaan veronalaista. Osakesäästötilillä sijoittaja ei siis saa verotonta hyötyä pörssiosakkeiden osingoista. Arvo-osuus tilillä voidaan hyödyntää hankintameno-olettamaa ostohinnan ja kulujen sijaan. Osakesäästötilillä verotus kohdistuu ostohinnan ja voiton hankkimiskuluihin. Arvo-osuus tilillä osakkeiden jakautuu kahteen vaihtoehtoon hankintameno-olettamaan sekä ostohinnan ja voiton hankkimiskuluihin. Ostohinnan ja voiton hankkimiskululla tarkoitetaan osakkeiden myyntihinnasta, vähennetään sijoitetun pääoman ja voiton hankkimiseen menneet kulut eli osto ja myynti välityspalkkiot. Käytännössä tämä tarkoittaa, että jos sinä olet myynyt osakkeita 10000 eurolla ja välityspalkkiot sekä sijoitettu pääoma on yhteensä 5000 euroa, saat luovutusvoittoa 5000 euroa. Hankintameno-olettamassa osakkeiden osalta huomioidaan osakkeiden myyntihinta sekä kuinka monta vuotta henkilöllä on ollut omistuksessa kyseiset osakkeet. Hankintameno olettamassa osakkeiden arvosta voi tehdä 40 % vähennyksen, jos olet omistanut osakkeita yli 10 vuotta. Alle 10 vuotta omistuksissa olevista osakkeista voi tehdä 20 % vähennyksen myytyjen osakkeiden arvosta. Jos esimerkiksi verovelvollinen on myynyt 2010 vuonna ostettuja osakkeita 2023 vuonna 10 000 eurolla, hän voi tehdä 40 % vähennyksen 10 000 eurosta, joka on 4000 euroa. Tämän perusteella verotettavaksi tuloksi jäisi 6000 euroa. Jos samat osakkeet olisivat hankittu 2015, osakkeiden arvosta voisi tehdä 20 % vähennyksen, jolloin verotettavaksi tuloksi jäisi 8000 euroa. Näistä summista vähennettäisiin tämän jälkeen pääomavero. Kauan omistetuissa osakkeissa, hankintameno-olettaman käyttäminen voi olla edullisempaa sijoittajalle. (Verohallinto, 2023-b; ks. myös Verohallinto, 2021-b)

Ulkomaille rekisteröityjen osakkeiden osinkoverotus on korkeampaa osakesäästötillillä kuin arvo-osuustillillä. Ulkomaalaisten osakkeista saadun osingosta peritään sijoituksen kohdemaahan osinkojen lähdevero. Pääsääntöisesti valtioiden välisten verosopimusten mukaan sijoituskohde maalla on oikeus periä enintään 15 % osinkojen lähdevero. Arvo-osuus tilillä ulkomaalaisen lähdeveron ylittäessä Suomen osinkoveroprosentin ylittävä osuuden määrä hyvitetään pääsääntöisesti Suomen verotuksessa. Osakesäästötillillä tätä hyvitystä ei kuitenkaan tehdä, ja lähdeveron hakeminen ulkomailta on sijoittajan vastuulla. Sijoittajan hakiessa lähdeveron hyvitystä osinkoihin kohdistuu kaksinkertainen verotus, sillä takaisin maksettu lähdevero katsotaan nostetuksi tuotoksi eli lähdeverosta peritään pääomaveron. Osakesäästötillille tämän vuoksi suositellaan sijoittamista kotimaisiin osinko-osakkeisiin, sillä sijoittaja saa hyödyn korkoa korolle ilmiöstä eikä kotimaisissa osakkeissa ole kahdenkertainen osinkojen verotus ongelmana. (Salkunrakentaja, 2022; Nordnet, n.d c)

Osakesäästötilin tappioiden vähentäminen verotuksessa onnistuu vasta, kun lopetat tappiollisen tilin. Osakesäästötillillä tappioita ei vähennetä, kun sijoittaja nostaa varoja tililtä, vaan kun hän on lopettanut tilin, hän voi vähentää tappiot pääomatuloistansa.

Arvo-osuus tilillä voi kuluvan vuoden aikana vähentää osakkeiden myynnistä koituneet tappiot pääomatuloista. Ensisijaisesti luovutustappiot tehdään kalenterivuoden aikana saaduista luovutusvoitoista, jos niitä ei ole, niin vähennetään tappiot kaikista pääomatuloista. Poikkeuksena on kuitenkin, että myyntitappioita ei vähennetä verotuksessa, jos myymiesi osakkeiden ostohinta oli alle 1000 € kalenterivuodelta. (Verohallinto, 2023)

Osakesäästötilin lahja- sekä perintöverotus ovat hieman erilaiset suhteessa arvo-osuustiliin. Osakkeiden lahjoittaminen ei ole osittain tai kokonaan mahdollista osakesäästötillillä. Tilinvaroja henkilö voi nostaa rahaksi ja antaa edelleen lahjaksi, mutta nostoa verotetaan normaalisti henkilön pääomatulona ja lahjansaaja voi joutua maksamaan erikseen lahjaveron saadusta rahalahjasta. Perinnön osalta osakesäästötilin sopimus loppuu, kun osakesäästötilin haltija kuolee. Tämän jälkeen osakesäästötilin varoihin oikeus siirtyy perillisille. Perinnöksi jääneitä osakkeita kohdellaan samanlailla perintöverotuksen alla, kuin arvo-osuustillillä. Osakkeiden edelleen luovuttamisessa osakkeiden arvoksi katsotaan perintöverotuksessa käytetty verotusarvo. Eroaisuutena arvo-osuustiliin on se, että osakesäästötillille kertyneen tuoton osalta ei tarvitse maksaa perintöveron lisäksi pääomaveron. Osakesäästötilin haltijan

kuolema ei aiheuta tuloverotuksessa veronalaista tuloa eikä vähennyskelpoista tappiota. Tämä tarkoittaa käytännössä, että maksettavaksi jää perintövero perinnön saajalle. Yksityishenkilölle osakesäästötilin perinnöllinen jättäminen on verotuksen osalta tehokasta, jos menehtynyt sijoittaja on uudelleen sijoittanut saamiaan luovutusvoittoja tilin sisällä uudelleen. (Nordnet, n.d-a; Nordnet, n.d-d)

Osakesäästötilin vaikutus sosiaalitukiin riippuu haettavasta tuesta. Perustoimeentulossa ja eläkesaajan asumistuessa huomioidaan osinkotulojen lisäksi myös varallisuus, joka muodostuu tilin osakkeista sekä raha varallisuudesta. Tämän osalta ei suoranaista vaikutusta näihin tukiin ole osakesäästötilin ja arvo-osuustilin välillä. Opintotuen osalta asia on taas erilainen. Opintotukeen vaikuttavat verotuksen mukaiset ansio sekä pääomatulot. Osakesäästötilille kertyneet luovutusvoitot sekä osingot eivät vaikuta opiskelija opintotuen määrää, jos henkilö ei nosta varoja tililtä. Yleinen asumistuessa ja työmarkkinatuessa ei myöskään huomioida tilin sisällä tapahtuneita osakkeiden luovutusvoittoja mutta näihin sosiaalitukiin vaikuttaa kuitenkin tilin sisälle vuoden aikana kertyneet osingot, vaikka niitä ei nostaisi ulos tililtä. Opiskelijan osalta tilanne on myönteinen, sillä esimerkiksi kesätyö rahoista tilille säästetyt varat voi uudelleen sijoittaa kohteisiin opiskelujen aikana ilman, että opiskelijan tarvitsee pelätä vaikutusta opintotuen saamiseen. (Nordnet, n.d-b)

3.3 Osakesäästötilit muissa Pohjoismaissa

Ruotsalainen sijoitussäästötili investeringssparkonto eli lyhemmin ISK-tili on 2012 vuonna ruotsissa käyttöön otettu osakesäästötiliä vastaava tili. Ruotsalaisessa ISK-tilillä on hyvin paljon samoja piirteitä, kun osakesäästötilissä mutta sisällöltänsä tili eroavat huomattavasti. ISK-tilin voi omistaa luonnollinen henkilö tai kuolinpesä. Yritys ei voi omistaa tiliä samoin kuin osakesäästötilillä. Eroavaisuutena sijoitusinstrumenttien osalta on, että ISK-tilillä voi säilyttää osakkeiden ja rahojen lisäksi myös muun muassa arvopaperipörssissä noteerattuja rahasto-osuuksia. ISK-tilillä sijoittaja voi tehdä sijoituspäätöksensä vapaasti ja tuotevalikoiman määrä riippuu palvelutarjoajan tuotevalikoimasta. Osakesäästötilin sekä ISK-tilin verotukset ovat myös hyvin erilaiset. ISK-tilillä verotus pohjautuu vuotuisen maksettavaan varallisuusveroon, kun taas osakesäästötilin verotus kohdistuu varojen nostamiseen tililtä. ISK-tilin veropohjana käytetään tilillä olevaa pääomaa jokaisen vuosineljänneksen alussa, jotka summataan yhteen

ja tämä jaetaan neljällä. Tämä luku kerrotaan valtion lainankorolla, johon on lisätty yksi prosenttiyksikkö, kuitenkin korkokanta on minimissään 1,25 prosenttiyksikköä. Tämä laskennallinen tuotto lasketaan henkilön veronalaisiin pääomatuloihin, joista vähennetään 30 % pääomavero. Osakesäästötilin ja ISK-tilillä on kuitenkin yhteistä se, että yksittäisistä arvopapereista saaduista tuotoista ei maksa heti veroa, joten osinkojen ja luovutusvoittoja voit sijoittaa ilman välitöntä veroseuraamusta. Arvopaperien siirtäminen ISK-tilille on mahdollista verrattuna osakesäästötiliin, mutta siirrot katsotaan ISK-tilillä myynneiksi, jolloin tilinhaltijalle voi syntyä veronalaista voittoa. Osakesäästötilistä poiketen ISK-tilillä ulkomaalaisille maksetusta verosta osingoista on myös mahdollista saada verovähennys Ruotsin verotuksessa. (Skatteverket, 2023; Valtiovarainministeriö, 2018-a)

Norjalainen osakesäästötili aksjesparekonto eli lyhemmin ASK-tili on ollut vuodesta 2017 lähtien norjalaisilla yksityissijoittajilla. ASK-tilissä on enemmän yhtäläisyyksiä suomalaisen osakesäästötilin kanssa kuin ruotsalaisessa ISK-tilissä. ASK-tilin tuotevalikoima erottuu suomalaisesta osakesäästötilistä siten, että tilillä on mahdollista osakkeiden lisäksi mahdollista sijoittaa sijoitusrahasto osuuksiin. Tilillä olevia varoja voi käyttää vain noteerattuihin ETA-valtioiden osakkeisiin sekä sijoitusrahasto osuuksiin, jotka sisältävät 80 prosenttisesti pörssiosakkeita. Osakesäästötiliin poiketen, ASK-tiliä voi olla sijoittajalla useampi eri palveluntarjoajilla. ASK-tilin verotuksessa on paljon samoja piirteitä kuin osakesäästötilissä. ASK-tilillä tehdyt osakkeiden ja sijoitusrahasto osuuksien luovutusvoitot ovat verovapaita. Osakkeiden ja sijoitusrahastoista saadut osinkoja ei myöskään veroteta vasta, kun sijoittaja nostaa varoja tililtä pois. Tililtä nostaessa varoja verotetaan, kun tililtä nostetut varat ylittävät tilille sijoitettujen varojen osuuden. Luovutustappioiden vähentäminen verotuksessa on osakesäästötilin tavoin mahdollista vasta, kun sijoittaja lopettaa tilin. Arvopaperien siirtäminen ASK-tilien välillä on mahdollista ilman, että sijoittajan tarvitsee maksaa veroa siirroista. Arvopaperien siirtäminen perinteisen norjalaisen sijoitustilin osalta katsotaan osakekannan myymiseksi ja sijoittajan pitää tässä tapauksessa huomioida mahdollinen luovutustappio tai -voitto verotuksessa. Perintö sekä avioero tapauksissa tilin siirtäminen tapahtuu ilman verotuksellista vaikutusta, jos tilin verotuksellinen jatkuvuus jatkuu tilin saavan osapuolen osalta. Osakesäästötiliin verrattuna myös tilin lahjoittaminen on mahdollista esimerkiksi läheiselle, kun se tehdään Norjan verotuksen mukaisesti. Norjan

verotuksessa on siirtymäsäännös, jonka mukaan ASK-tilin käyttäminen vakuutena esimerkiksi asuntolainan osalta on myös mahdollista, kun taas osakesäästötilillä tämä ei ole mahdollista. (Valtionvarainministeriö, 2018-a; Skatteetaten, 2023)

3.4 Osakesäästötilin kehitysesitykset sekä tulevat muutokset

Kotimaisen omistamisen valmistelevan työryhmän tehtäväksi tuli löytää keinoja vahvistaa, monipuolistaa ja tasa-arvoistaa suomalaista omistajuutta. Juha Sipilä työryhmineen asetti kotimaisen omistajuuden ohjelmalle tavoitteeksi tukea ja luoda positiivinen ilmapiiri kotimaiselle omistajuudelle, myönteisen asenneilmapiirin saaminen kehittäminen sekä laajentaa ja monipuolistaa kotimaista omistamispohjaa. (Sipilä ym., 2021 s. 7-9)

Työryhmän esitti Visio 2023 raportissa 43 lyhyen aikavälin ja 25 pitkän aikavälin kehitysideaa, jotka koskivat työryhmän tavoitteita. Näistä kolme kohdistui suoraan osakesäästötiliin. Osakesäästötilin lyhyen aikavälin tavoitteita on nostaa osakesäästötilin talletusraja 100 000 euroon sekä selvittää mahdollisuutta liittää osakesäästötili osaksi äitiyspakkausta. Äitiyspakkauksen osalta esitettiin vastasyntyneille osakesäästötilin avaamista, jota valtio tukisi 300 euron lahjoituksella. Varojen sijoituspäätökset tekisivät vastasyntyneen huoltajat, ja lapsi saisi käyttöoikeuden tiliin, kun hän on täyttänyt 15 vuotta. Huoltajat saisivat riippumatonta sijoitusmateriaalia neuvolassa sekä äitiyspakkauksessa, ja lapsi voi perehtyä koulussa osakesäästötilin käyttämiseen yhdessä muiden ikäluokkaisten kanssa. (Sipilä ym., 2021 s. 15-19)

Useamman osakesäästötilin avaamisesta Verohallinto määrää lähtökohtaisesti 10 euron veronkorotuksen päivältä, jokaista osaketiliä kohden. Veron korotuksen tarkoitus on poistaa väärinkäytöstä, sillä yhdelle osakesäästötilille voi tallettaa vain 50 000 euroa. Tämä on ollut ehdoton ennen säännöksen muutosta 1.1.2022. Säännöksen muutoksen osalta veronkorotusta ei määrätä enää, jos henkilöllä on ollut yhdellä osakesäästötilillä pääomaa ja henkilöllä on ollut selvän erehdyksen vuoksi samanaikaisesti useampi osakesäästötili. Osakesäästötilin veronkorotus jätetään määräämättä tai alennetaan myös pätevien syiden vuoksi. Päteviksi syyksi katsotaan tietotekninen häiriö, jonka vuoksi et ole voinut lopettaa tiliä

tai sairastuminen, jonka vuoksi et ole voinut hoitaa osakesäästötiliä. Tätä muuttunutta säännöstä sovelletaan jo 1.1.2021 lähtien. (Verohallinto, 2021-a; Verohallinto, 2023-a)

4 Tutkimus

Työ- ja elinkeinoministeriö toteutti yhdessä Pörssisäätiön kanssa joulukuussa 2020 kyselyn kotitalouksille, jossa kartoitettiin kansalaisten sijoitushalukkuutta suomalaisiin yrityksiin. Kysely oli osa Kotimaisen omistamisen ohjelmaa, jonka tarkoituksena oli löytää keinoja vahvistaa, monipuolistaa ja tasa-arvoistaa yritysten suomalaista omistajuutta (Työ- ja elinkeinoministeriö, 2020).

Opinnäytetyön aineistona on käytetty valmisaineistoa Työ- ja elinkeinoministeriön verkkosivuilla teetetyn - sekä Pörssisäätiön Facebook-sivustolla jaetun kyselyn vastausten perusteella. Pörssisäätiön kyselyssä vastaajat vastasivat 16 kysymykseen ja Työ- ja elinkeinoministeriöllä 24 kysymykseen. Kyselyssä vastaajilta kysyttiin mielipidettä talousopin - ja sijoittamisen tiedon kehittämiseksi koulutuksessa, osakesäästötilin kehityskohteita, työnantajan palkitsemisjärjestelyistä, sekä yleiseen sijoittamisen ilmapiiriin Suomessa. Kyselyn teemojen laajuuden vuoksi opinnäytetyö rajattiin käsittelemään aineiston osalta vastauksia, jotka liittyvät osakesäästötilin kokemuksiin sekä sen kehittämiseen. Molemmat kyselyiden kaikki kysymykset ovat liitteenä opinnäytetyön liite kohdassa. Opinnäytetyössä tutustutaan seuraaviin kysymyksiin aineistosta:

1. Millä tavoin olet sijoittanut kotimaisiin yrityksiin?
2. Millaisia kokemuksia sinulla on ollut osakesäästötilistä? Onko sinulla ehdotuksia osakesäästötilin jatkokehittämiseksi?
3. Millä muulla tavoin kotitalouksien sijoittamista kotimaisiin yrityksiin tulisi edistää?

Tutkimus on toteutettu laadullisena tutkimuksena valmisaineiston pohjalta. Opinnäytetyön valmisaineiston kysymykset olivat avoimia kysymyksiä, johon vastaajat kirjoittivat näkemyksensä aiheesta. Pörssisäätiön sekä Työ- ja elinkeinoministeriön tekemien kyselyiden vastaukset vastaanotettiin kahtena Word tiedostona. Tulosten käsittelyn helpottamiseksi vastaukset vietiin yhtenäiseen Excel tiedostoon.

5 Tulosten analysointi

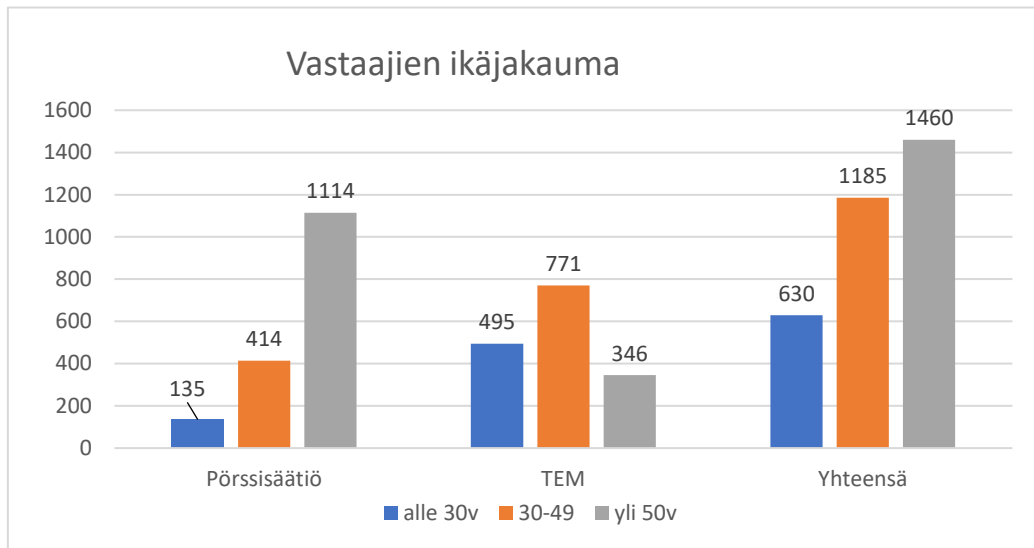
Tässä luvussa käydään läpi kyselyiden tutkimuksen tuloksia. Ensimmäisessä kappaleessa kerrotaan tarkemmin vastaajien taustatietoja ja kokemuksia osakesäästötilin osalta. Tämän jälkeen käydään läpi vastaajien kehitysideoita osakesäästötilin osalta. Osakesäästötilin kehitysehdotukset käydään kuudessa teemassa läpi, jotka nousivat eniten esille kyselyn vastauksissa.

5.1 Vastaajien taustatiedot

Kyselyyn vastasi yhteensä 3288 henkilöä. Työ- ja elinkeinoministeriön kyselyyn vastasi 1618 - ja Pörssisäätiön kyselyyn 1670 henkilöä. Työ- ja elinkeinoministeriön kyselyssä huomioitiin kysymyksissä vastaajat, jolla ei aikaisemmin ole ollut kokemusta sijoittamisesta.

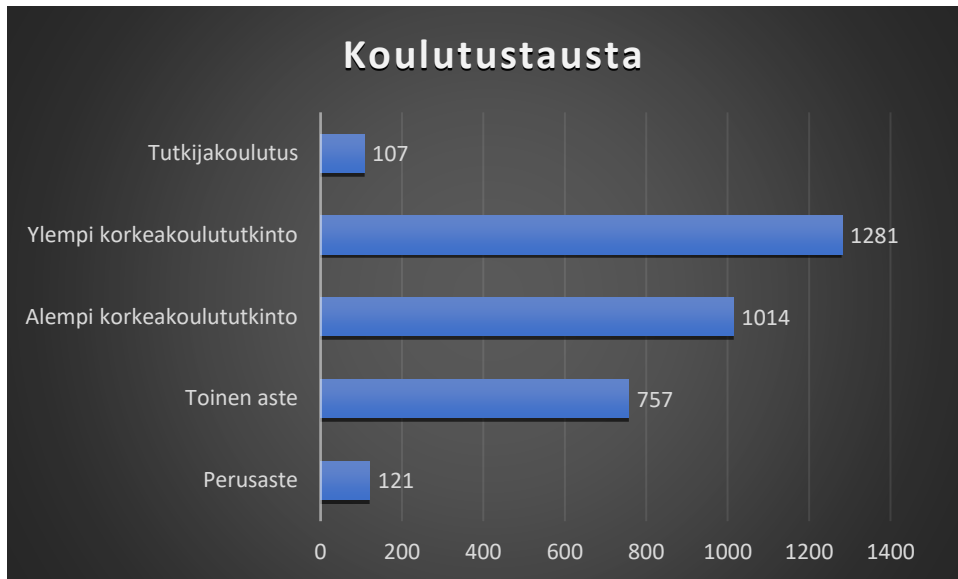
Pörssisäätiön jakamassa kyselyssä oletuksena oli, että kaikki vastaajat olivat aikaisemmin sijoittaneet. Työ- ja elinkeinoministeriön kyselyyn vastaajista (n=1618) 58 henkilöä ei ollut aikaisemmin sijoittanut. Koko kyselyn otannasta (n=3288) ilman sijoituskokemusta olevien vastaajien osuus ei ollut merkittävä osa kyselyn vastauksista.

Kuva 2. Vastaajien ikäjakauma (n=3275)

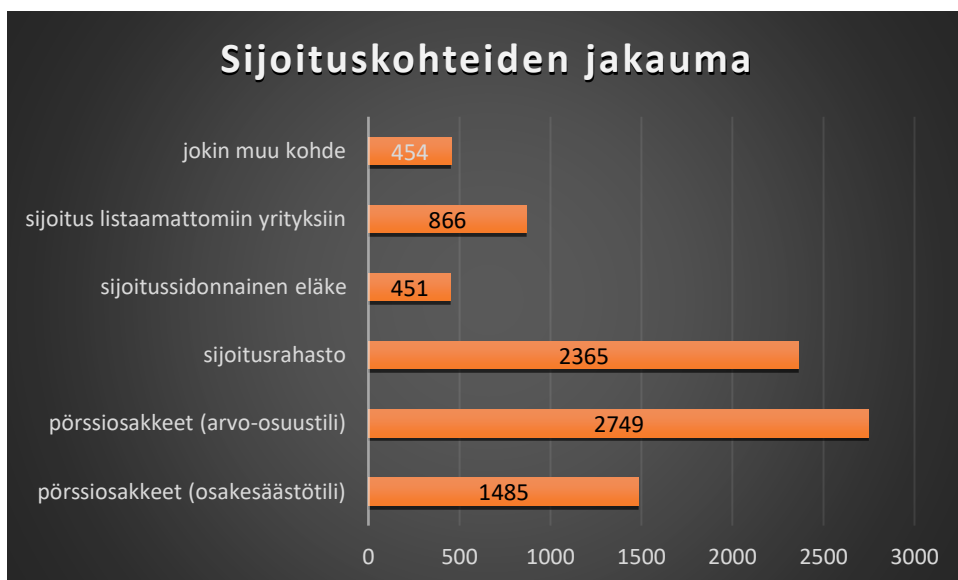
Suurin osa vastaajista oli miehiä (83 %) ja ikäjakaumaltaan vastaajat olivat suurimmaksi osaksi yli 50-vuotiaita. Diagrammin perusteella Pörssisäätiön kyselyn vastaajista lähes 67 % oli yli 50-vuotias, joka vaikutti vastaajien kokonaismäärän jakautumiseen. TEM:n kyselyn vastaajat olivat iältensä tasaisemmin jakautuneet. Vastaajista 30–49-vuotiaat olivat eniten vastanneet TEM:n kyselyyn. Merkittävää TEM:n vastaajien osalta oli, että yli 50-vuotiaat vastasivat vähiten suhteessa muihin ikäluokkiin.

Kuva 3. Vastaajien koulutusjakauma (n=3280)

Koulutustaustaltansa vastaajat olivat hyvin pitkälti korkea koulutettuja. Pienemmiksi osuuksiksi vastaajista jäi perusasteen ja tutkijakoulutuksen käyneet. Korkeakoulun käyneiden osuus oli noin 73 prosenttia koko kyselyn vastaajista.

Kuva 4. Vastaajien sijoituskohteiden jakauma (n=3270, vastausten lkm. 8370)

Kyselyissä kartoitettiin kotitalouksien aikaisempia kokemuksia yrityksiin sijoittamisesta. Vastaajien sijoittaminen yrityksiin kohdistui enimmäkseen pörssiosakkeiden - ja

sijoitusrahastojen kautta. Arvo-osuustilin kautta pörssiosakkeisiin sijoittaneita oli lähes 85 prosenttia kaikista vastaajista. Sijoitusrahaston suosio oli seuraavaksi isoin 73 prosentti osuudella vastaajista. Vastaajien kokemukset osakesäästötilistä oli suhteessa hyvin merkittävä osuus, koska osakesäästötili oli kysely hetkellä ollut vain vuoden kotitalouksilla käytettävissä.

5.2 Osakesäästötilin kokemukset sekä kehitysideat

Aineiston perusteella osakesäästötili nähtiin yleisesti hyvänä kehityksenä suomalaisen sijoittamisen kehittämiseksi, kuitenkin itse tuotteessa nähtiin lainsäädännön ja informoinnin osalta kehittämistä. Osakesäästötilin kehityksen sekä jatkuvuuden osalta vastaajat pelkäsivät muutoksia osakesäästötiliin kohdistuvan verotuksen, lainsäädännön ja tilin tämänhetkisiin etuihin. Vastaajissa oli myös henkilöitä, joilla ei ollut kokemusta osakesäästötilistä. Vastaajat, joilla ei ollut kokemusta osakesäästötilistä perustelivat pääsääntöisesti kokemuksen puutetta kolmen eri syyn vuoksi. Vastaajien finanssilaitos ei ollut tarjonnut vielä kyselyn toteutuksen aikana osakesäästötiliä tuotteena asiakkailleensa, vastaajat eivät kokeneet osakesäästötiliä omaa sijoitus strategiaa tukevaksi tai olemassa olevien sijoituksien siirto ei ollut mahdollista osakesäästötilille. Kehitysideoita käsitellään kuudessa eri teemassa, joissa on tarkemmin käyty läpi kyselyn vastaajien ehdotuksia.

5.2.1 Osakesäästötilin talletettujen varojen ylärajan nostaminen

Vastaajista suurin osa vaati kehitystä osakesäästötilin ylärajan korottamiselle tai sen poistamiseksi kokonaan. Osakesäästötili 50 000 € talletus yläraja oli vastaajien mielestä liian matala pitkänaikavälin sijoittamiselle. Osakesäästötilin ylärajan muuttamisella vastauksissa oli kolme ehdotusta. Suosituin ehdotus niistä oli euromääräinen muuttaminen. Ehdotukset talletus ylärajan muuttamiseksi vaihtelivat 100 000 euron ja 1 000 000 euron välillä. Toisessa ehdotuksessa ehdotettiin prosentuaalista mallia, jossa yläraja kasvaa prosentuaalisesti vuodessa esimerkiksi 10 %. Kolmas ehdotus vastaajilta oli tallettavan rahamäärän ylärajan

progressiivinen kasvu vuosikohtaisesti tai tilille voi tehdä tietyn raha määrän verran lisätalletuksia vuosittain PS-tilin tapaisesti, esimerkiksi 50 000 € viiden vuoden välein.

5.2.2 Sijoitusinstrumenttien monipuolistaminen tilille

Osakesäästötilin sijoitusinstrumenttien rajautuminen osakkeisiin katsottiin talletettujen varojen ylärajan kanssa isoimmiksi kehityskohteiksi. Osakesäästötilin kehittämistä ruotsalaisen ISK-tilin suuntaan ehdotettiin useassa vastauksessa, jossa mainittiin sijoituskohteiden lisääminen tilille. Sijoitusinstrumenttien lisäämistä osakesäästötilille perusteltiin niin ajallisella - kuin myös maantieteellisellä hajautuksella osakesäästötilin sisällä. Tämänhetkinen sijoituskohteiden painottuminen osakkeisiin ei vastaajien mielestä tue aloittelevia sijoittajia.

Sijoituskohteiksi ehdotettiin seuraavia sijoitusinstrumentteja, jotka haluttaisiin nähdä osakesäästötilillä:

1. Sijoitusrahastot, ETF sekä indeksirahastot
2. Listaamattomat osakkeet ja osakemerkinnät
3. Johdannaiset ja strukturoidut tuotteet
4. Joukkolainat ja obligaatiot
5. Virtuaali- sekä muut valuutat

5.2.3 Osakesäästötilin pääomaverotus

Verotuksen osalta vastaajat toivoivat yleisesti pääomaverotuksen keventämistä ja osakesäästötiliin kohdistuvan verotuksen kehittämistä. Pääomaverotuksen osalta vastaajat ehdottivat osakesäästötilillä tehtyjen pienien luovutus voittojen - sekä osinkojen

verovapautta. Esimerkki summat vaihtelivat 500 eurosta 1000 euroon. Varojen nostamisen osalta myös ehdotettiin alennettua pääomavero kantaa.

Itse osakesäästötiliin verotuksen toimintojen kehittämiseksi kohdistuivat pääsääntöisesti seuraavat kolme ehdotusta:

1. Hankintameno-olettama
2. Tappioiden vähentäminen
3. Ulkomaalaisten osakkeiden verokohtelu

Osa vastaajista koki näiden verotuksellisten asioiden puuttumisen olevan syy, miksi he eivät käytä osakesäästötiliä arvo-osuustilin rinnalla. Hankintameno-olettaman puuttuminen osakesäästötililtä ei vastaajien mielestä kannusta verotuksen osalta pitkäaikaiseen sijoittamiseen (yli 10 vuotta). Tällä hetkellä tappiot voi vähentää verotuksesta vasta, kun tili on suljettu. Vastaajat näkivät paremmaksi vaihtoehdoksi tappion hyvittämisen osalta nostohetken, jolloin vähennyksen voisi tehdä samalla muista pääomatuloista, mikäli nostosta tulisi tappiota. Osakesäästötilissä ulkomaisissa osakkeitten osingoissa maksettua lähdeveroa ei voi vähentää suomessa verotuksessa. Ulkomaisille osakkeille kohdistuu tämän vuoksi kahdenkertainen verotus osakesäästötilillä. Vastaajat toivovat, että osakesäästötilin kehittämisessä otettaisiin huomioon ruotsalaisen ISK-tilin mallia, jossa ulkomaisen lähdeveron hyvittäminen on mahdollista.

5.2.4 Osakesäästötili osana eläkesäästämistä

Eläkesäästämisen tärkeys tulevaisuutta varten näkyi niin vastausten perusteluissa kuin myös vastauksissa itsessään. Osakesäästötilin kehittäminen eläkesäästämistä tukevammaksi nähtiin vastaajien mielestä tärkeäksi kasvavan huoltosuhteen sekä epävakaa taloudellisen tulevaisuuden osalta. Konkreettisina ehdotuksina tämänhetkisen eläkejärjestelmän

kehittämiseksi katsottiin yhdysvaltalaisen 401k eläkejärjestelmän sekä Ruotsin eläkejärjestelmän suuntaan meneminen eläkejärjestelmän osalta.

Yhdysvaltalaisella 401k eläkejärjestelmällä vastaajat tarkoittivat Yhdysvalloissa olevaa maksuperäistä eläkejärjestelmää (Defined contribution), jossa järjestelmään kuuluva työntekijä voi siirtää osan palkasta ennen verotusta henkilökohtaiselle eläketilille, josta voi eläkemaksuja sijoittaa esimerkiksi rahastoihin. Yleisin ehdotus vastaajien mainitessa yhdysvaltainen eläkejärjestelmä oli hybridimuoto Suomessa olevasta etuusperäisestä eläkejärjestelmästä ja yhdysvaltalaisen 401 k eläkejärjestelmän osalta. Suurin osa vastaajista katsoi osakesäästötilin olevan osa tätä prosessia. Osa vastaajista viittasi myös yhdysvaltalaiseen automatic enrollment 401(k) eläkejärjestelyyn, jossa työntekijä palkasta vähennetään tietty osuus työnantajan osalta eläkesijoittamista varten. (Eläketurvakeskus, 2022.)

Ruotsin eläkejärjestelmällä vastaajat tarkoittivat Ruotsin valtion yleistä eläkettä, ja sen osista rahastoeläkettä. Rahastoeläkkeessä eläkkeen perusteena olevista tuloista vuosittain varataan 2,5 % rahastoeläkkeeseen. Rahastoeläkkeessä henkilö saa itse valita haluaako hän sijoittaa rahat itse valitsemaansa rahastoon vai antaako niiden olla valtiollisessa AP7 Såfa rahastossa. Osakesäästötilin toimiminen osana eläkejärjestelmän muutosta käytännössä tarkoittaisi, myös osakesäästötilin sijoitus mahdollisuuksien laajentamista rahastoihin. (Pensionsmyndigheten, 2023.)

5.2.5 Tilin toimintojen kehittäminen

Osakkeiden siirtäminen arvo-osuustililtä osakesäästötilille ei ole tällä hetkellä mahdollista. Osakkeiden siirron estäminen on tuonut epäedullisen tilanteen, jossa sijoittajat ovat joutuneet myymään sijoituksiaan osakesäästötilin käyttöä varten. Tämä on johtanut myös siihen, että sijoittajat eivät ole tilin perustamisen jälkeen sitä käyttäneet tai jopa ovat sen vuoksi jättäneet sen perustamatta. Osakesäästötilin ongelmaksi arvo-osuus tiliin verrattuna

nähtiin myös, että osakesäästötiliä ei voi käyttää vakuutena sijoitus- tai henkilökohtaisen lainan hakemiseksi.

Tällä hetkellä arvo-osuus tilejä on mahdollista perustaa useampaan finanssilaitokseen mutta osakesäästötili on rajattu yhteen tiliin. Useamman tilin perustamisesta on aiheutunut sijoittajille ongelmia, kun yhteistä rekisteriä osakesäästötilin avauksista ei finanssialan toimijoilla ole. Vastaajat katsoivat ongelman ratkaisuksi useamman osakesäästötilin perustamisen tai tilin siirtämisen tulisi olla mahdollista palvelun tarjoajalta toiselle. Palvelun tarjoajille osakesäästötilin kehittämiseksi toivottiin myös tulevaisuudessa parempaa visuaalista havainnointia osakesäästötilille tehtyjen talletusten sekä varsinkin nostojen osalta.

5.2.6 Osakesäästötilin muut kehityskohteet

Osakesäästötilin vaikutukset opiskelijoihin ja Kelan tukiin huomattiin ongelmalliseksi tällä hetkellä. Kelalta toivottiin selkeää linjauksia sekä informaatiota, miten osakesäästötilillä sijoittaminen vaikuttaa tukiin, ja miten se eroaa arvo-osuustililtä sijoittamisesta.

Osakesäästötilin osalta toivottiin automatisoitua raportointia Kelalle osto- ja myyntitapahtumista. Ongelmaksi nähtiin myös opiskelijoiden osalta osinkotulojen vaikutus asumistukeen, joka tällä hetkellä estää sijoittamista korkeaa osinkotuottoa antaviin yhtiöihin.

Suomalaisen sijoittamiseen kehittämiseksi osa vastaajista ehdotti osakesäästötilin avaamista jokaiselle vastasyntyneelle lapselle. Tämän tukemiseksi ehdotettiin esimerkiksi äitiyspakkaukseen noin 300 € tukemista valtiolta, joka saisi myös vanhempia kiinnostumaan sijoittamiseen lapsen hyväksi.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Osakesäästötilin tullessa palveluntarjoajille käyttöön 2020 vuonna oli hyvin paljon mainostusta sekä uutisointia osakesäästötilin, kuin myös sijoittamisen osalta.

Osakesäästötilin alkuhuuma on kuitenkin hieman laantunut vuosien jälkeen. Taustalla on

ollut niin taloudellinen taantuma, kuin myös virtuaalivaluuttoihin sijoittamiseen liittyvät sijoitustuotteet sekä trendit. Osakesäästötilin on tavallaan jäänyt tilanteeseen, jossa uudistuksia tiliin tai sen lainsäädäntöön odotetaan. Osakesäästötilin osalta myös vastaajat toivat huolensa osakesäästötilin kiinnostuksen jämähtämisestä. Vapaaehtoisen sijoittamisen kiinnostus on kasvanut varsinkin kasvaneen huoltosuhdanteen vuoksi, ja osakesäästötilin uudistukset voisivat lisätä sijoittamiseen kiinnostusta entisestään.

Osakesäästötilistä saatava tieto on kehittynyt viimeisten vuosien aikana huomattavasti. Osakesäästötilin tullessa käyttöön 2020, tilistä saatu tieto oli hyvin rajattua ja vastaajienkin näkemykset pohjautuivat omiin kokemuksiin sekä rajattuihin tietolähteisiin. Julkisten tahojen lähteistä saatavan tiedon tulkinta oli haastavaa ja esimerkiksi osinkotulojen vaikutuksesta Kelan etuuksiin jäi osalla vastaajista epäselväksi. Tällä hetkellä tietolähteitä on enemmän ja useamman tietolähteitä on yhdenmukaistettu vastamaan osakesäästötilistä avainkysymyksiä. Tämän lisäksi julkiset tahot ovat lisänneet osakesäästötilistä saatavan tiedon määrää ja helpottaneet tiedon tulkintaa.

Kotimaisen omistamisen työryhmä raportti oli hyvin huomioinut vastaajien näkemyksiä osakesäästötilin kehityskohteiden arvioimisessa. Heidän esityksensä mm. osakesäästötilin liittämisestä äitiyspakkauksen sekä tilin talletusmäärän nostamisesta olivat uudistuksia, jotka saivat huomiota tiliä kohtaan. Osakesäästötilin talletusmäärän nostaminen osalta oli hieno nähdä, että vastaajien näkemykset oli otettu huomioon ja niiden perusteella viety asiaa eteenpäin. Uudistuksen esitys toi myös yleisesti paljon positiivisia ajatuksia erilaisissa sijoitusryhmien kanavissa. Työryhmän esitys osakesäästötilin liittämisestä äitiyspakkaukseen on omasta mielestä hyvä tapa osallistuttaa ihmisiä pitkäaikaiseen sijoittamiseen mutta tietenkin esityksessä on myös omat haasteensa. Haasteena voi olla, että varoja ei käytetä tarkoitukseen eli lapsen tulevaisuutta varten. Tämän vuoksi toivon, että jos tämä esitys toteutuu, eri perheiden taloudelliset eroavaisuudet on huomioitu toteutuksessa, sekä reagoitaisiin uusiin mahdollisiin haasteisiin mahdollisimman nopeasti. Näiden esitysten lisäksi oli positiivista nähdä, että vuonna 2022 tehty säännös muutos useamman osakesäästötilin avaamisesta ei ole enää ehdoton, vaan useamman avaamisen tilin osalta huomioidaan myös selkeät erehdykset. Tämä uudistus varsinkin antaa hieman mielenrauhaa sijoittajille, jotka ovat ajatuksissa vaihtaa tilin palveluntarjoajalta toiselle. Uudistusten myötä

myös neutraalin tiedon tärkeys korostuu. Tämän vuoksi toivon, että uudistusten tullessa voimaan informointi esimerkiksi julkisilta tahoilta olisi ymmärrettävää myös henkilöille, jotka eivät ole tarkemmin tutustuneet aiheisiin.

6.1 Jatkoimenpiteet ja kehittäminen

Kotimaisen omistamisen työryhmän esitys osakesäästötilin talletusmäärän nostamisesta 100 000 euroon on iso askel pitkäaikaisen säästämisen osalta. Nykyinen Talletusmäärä ei tue pitkäaikaista kuukausisijoittajaa, sillä tilin maksimi talletusmäärän sijoittaja voi saada muutaman sadan euron säännöllisellä kuukausisijoittamisella jo noin kahdessakymmenessä vuodessa. Tilin talletusmäärän nostaminen on myös mahdollisuus kehittää osakesäästötilin hyödyntämistä esimerkiksi asuntolaina vakuutena. Pidemmän ajan tavoitteena tulisi myös harkita talletusmäärän ylärajan poistamista ja miettiä sen hyötyjä sekä haittoja muiden pohjoismaisten tilien havaintojen kautta.

Osakesäästötilin tuotteiden rajoittautuminen osakkeisiin vaikuttaa niin sijoittamiseen aloittelevien kuin myös jo kokeneiden sijoittajien päätökseen käyttää pääsääntöisesti osakesäästötiliä omaan henkilökohtaiseen sijoittamiseen. Osakesäästötilin sijoitusinstrumenttien osalta tulisi harkita osakepohjaisten rahastojen tuomista osakesäästötilille. Osakesäästötilin sijoitusinstrumenttien lisääminen toisi sijoittajille mahdollisuuksia hajauttaa omistuksiaan sekä samalla laskisi kynnystä uusien sijoittajien aloittamiselle rahastosijoittamisen kautta. Erilaisten suomalaisomisteisten omaisuusluokkien tarjoaminen rahastojen kautta esimerkiksi asuntorahastojen, metsäosuusrahastojen sekä kotimaisia korkorahastoja osalta voisi lisätä sijoittamisen kiinnostuksen lisäksi myös yritysten sekä muiden yhteisöiden päätöstä hakea rahoitusta pääomamarkkinoilta. Osakesäästötilin sijoitusinstrumenttien lisääminen myös tarkoittaisi tilin verotuksen sekä toimintojen uudelleen miettimistä, johon ratkaisuksi voisi mallintaa norjalaisen ASK-tilin tapaa hyödyntää osakepohjaisia rahastoja sekä niiden verottamista.

Osakesäästötilin verotuksen muuttaminen arvo-osuustilin kaltaiseksi hankintameno-olettaman ja tappioiden vähentämisen osalta ei ole omasta mielestä tarpeellista. Nämä edellä mainitut muutokset vaikuttaisivat huomattavasti osakesäästötilin tarkoitukseen ja

tekisivät tilistä pelkästään rajatumman version arvo-osuustilistä. Arvo-osuustilin osalta tekisin kuitenkin poikkeuksen ulkomaalaisten osinkojen lähdeveron hyvittämisen osalta. Ulkomaalaisten osinkojen lähdeveron hyvittämisen voisi olla verotuksellinen tapa kannustaa pitkäaikaisia yksityissijoittajia kiinnostumaan aktiivisemmasta osakesäästötilin käyttämisestä. Verotukselliset helpotukset tilin osalta ylipäättänsä toisivat tarvittavaa kannustusta sijoittamisen aloittamiselle. Arvo-osuustilin pörssiyhtiöiden osinkojen 15 prosentin verovapaus voisi toimia osakesäästötilillä yhtenä kannustimena.

Osakesäästötilin informaation puute tililtä tehtyjen nostojen - sekä talletusten määrän osalta vaikeuttaa sijoittajan verovuoden suunnittelua. Yhteisen järjestelmän luominen, josta näkisi tarvittavat tiedot voisivat edesauttaa verottajaa, palveluntarjoajia sekä sijoittajia. Tilin toimintojen osalta myös olemassa olevien arvopaperien siirtäminen arvo-osuustililtä osakesäästötilille voisi olla kehittävä tekijä tilin pitkäaikaista käyttöä varten. Osakkeiden siirtämisen mahdollistaminen vaikeuttaisi tilin verotusta mutta tämän osalta tulisi miettiä, voisiko olla mahdollisuus siirtää esimerkiksi yhden kerran arvo-osuustililtä osakesäästötilille, jolloin osakkeiden sen hetkinen markkina-arvo katsottaisiin tilin euromääräiseksi talletukseksi. Osakkeiden siirto katsottaisiin tilivarojen talletukseksi käytännössä. Toisena vaihtoehtona olisi, että talletusten lisäksi arvopapereita voisi siirtää tietyn euromääräisen summan verran eli talletukset eroteltaisiin arvopapereista omana talletuksena. Näiden ehdotusten haasteeksi muodostuisi, kuitenkin verotukselliset näkökulmat.

Osakesäästötilin kehityksen suunta on riippuvainen, miten sitä aiotaan tulevaisuudessa kehittää. Osakesäästötili voisi toimia vaihtoehtoisena valintana perinteiselle etuusperäiselle eläkkeelle. Osakesäästötilin hyödyntäminen eläkejärjestelmän rakenteellisessa muutoksessa voisi tarkoittaa esimerkiksi ruotsalaisen eläkejärjestelmän tyyliä, jossa Suomen tapauksessa tämä tarkoittaisi palkkatuloista muutaman prosentuaalisen osuuden siirtyvän osakesäästötilille sijoittamista varten. Eläkejärjestelmän uusimisessa kuitenkin tulisi huomioida osapuolien verotukselliset näkökulmat sekä tilin tulisi olla ruotsalaisen eläkejärjestelmän tavoin sidonnainen johonkin rahastoon. Eläkejärjestelmän uudistamisen lisäksi voisi myös miettiä, voiko osakesäästötilin perintötilanteissa hyödyntää norjalaisen ASK-tilin verotuksen jatkuvuuden periaatetta, jolloin omistajan menehtyessä tilin käyttö jatkuisi perillisen toimesta, tai olemassa olevat tilit yhdistettäisiin useamman tilin avaamisen

ehkäisemiseksi. Tämä lisäisi mahdollisesti myös vanhempien ihmisten osakesäästötilin avaamista sekä sijoittamista. Osakkeiden lahjoittamisen mahdollistaminen voisi myös lisätä vanhempaa ikäluokkaa säästämään perheellensä. Näiden ehdotusten mahdollistamisen haasteeksi tulee, niin perintö- kuin myös lahjaverotuksen soveltaminen osakesäästötiliin.

Aiheen jatkotutkimisen osalta voisi tehdä tutkimuksen pohjoismaisten vastaavien tilien käytäntöihin ja miten niissä havaitut hyödyt sekä haitat on vaikuttanut maiden kansantalouteen. Tämän aiheen voisi jakaa eri sektorien osalta, jossa mm. käytäisiin läpi, onko yritysten rahoitusten hakeminen muuttunut tilin vaikutusten myötä. Toinen näkökulma aiheen kehittämiseksi olisi tehdä tutkimus osakesäästötilin roolista eläkejärjestelmän uudistamisessa kohti sijoittamissidonnaista eläkejärjestelmää. Molemmat tutkimukset voisivat luoda ajatuksia sekä mahdollisia ratkaisuja kasvavalle huoltosuhdanteelle. Nämä aiheet voisivat myös olla kiinnostavat aiheet sijoittajienkin näkökulmasta.

6.2 Opinnäyteprosessi

Opinnäytetyöprosessi alkoi jo 2021 alkuvuoden puolella, jolloin vastaanotin Työ – ja elinkeinoministeriön sekä Pörssisäätiön kyselyiden vastaukset. Vastaukset tulivat kahtena erillisenä Word tiedostona, joiden käsittelyn aloitin heti niiden saapuessa. Vastauksien käsittelemisen helpottamiseksi tiedostot vietiin yhtenäiseen Excel tiedostoon.

Opinnäytetyön aihe ei ollut tällöin vielä tiedossa ja keskittyminen oli aineiston vastausten tulkinnassa. Työn aiheiden laajuuden vuoksi tein päätöksen jakaa opinnäytetyön omaksi työksi ja kyselyn vastausten analysoinnin omaksi. Opinnäytetyön suunta aineiston osalta oli haastavaa päättää ja ajatuksia oli niin sijoittamisen verotuksesta aina yritysten palkitsemisjärjestelyihin. Lopullinen päätös opinnäytetyön rajaamisesta tehtiin 2022 vuoden puolella ja työ rajattiin käsittelemään osakesäästötilin kehittämistä aiheen oman kiinnostuksen vuoksi.

Aineiston otanta oli laaja ja vastaajien näkemykset sekä taustat olivat hajautuneet, mikä on tyypillistä isolle otannalle. Kyselyiden vastaajina toimi sijoittamisen juuri aloittaneista aina ammattisijoittajiin. Vastaajat toivat asioita osakesäästötilin osalta, joita en itse ollut ottanut huomioon. Näistä esimerkkinä ulkomaalaisten osinkojen lähdeverotuksen puuttuminen

osakesäästötililtä. Osalla vastaajista oli puutteellista tietoa osakesäästötilin verotuksesta esimerkiksi, ja tämä vaikutti heidän näkemyksiinsä tilistä. Tiedon puutteeseen on mahdollisesti vaikuttanut neutraalien lähteiden rajattu määrä tilin avaamisen aikana, sekä palveluntarjoajien omat rajoitukset tilistä. Kokonaisuudessaan kuitenkin vastaajien otanta oli hyvin tietoinen sijoittamisesta ja osakesäästötilistä. Positiivista oli myös nähdä uusien sijoittajien tutustuneen tunnettuihin ammattisijoittajiin esimerkiksi Seppo Saarioon. Avoimet kysymykset osakesäästötilin osalta toivat omat haasteet vastausten analysointiin. Vastauksien tulkinta oli välillä haastavaa, sillä osan vastauksista pystyi tulkitsemaan useammalla eri tavalla. Tämän vuoksi tulosten havainnointi taulukon avulla jätettiin tarkoituksella pois työstä. Kyselyiden vastauksissa oli havaittavissa vastauksia samoilta henkilöiltä. Näitä vastaajia ei kuitenkaan ollut omien havaintojen perusteella, niin paljoa, että ne vaikuttaisivat vastausten luotettavuuteen.

Vastoinkäymisiä tapahtuu kaikille ja omalla kohdallani niiltä ei voitu myöskään välttyä. Omalla kohdallani vastoinkäymisiä oli tietokoneen rikkoutuminen sekä tiedostojen menettäminen. Tietokoneen rikkoutuessa vastausten analysointi piti aloittaa alusta. Tiedostojen menettäminen liittyy tietojen tallentamisen unohtamiseen. Nämä vastoinkäymiset vaikuttivat töiden ohessa omaan motivaatioon tehdä opinnäytetyötä ja siten työn tekeminen pitkittyi huomattavasti. Opinnäytetyön prosessin viivästyessä oli osa vastaajien esityksistä jo viety eteenpäin, mikä oli taas toisaalta positiivinen asia. Vastoinkäymisten jälkeen saatu rajausta työlle, sekä työn ohjaajan tuki auttoivat nopeuttamaan opinnäytetyön tekemistä.

Aineiston tutkimisen aikana oli mukava nähdä, että omat havainnot vastasivat kotimaisen omistamisen työryhmän sihteeristön taustaraportin näkemyksiä. Osa teoria osuudesta oli jo aikaisemmin tiedossa, mutta esimerkiksi ulkomaalaisiin eläkejärjestelmiin tutustuminen ja sisäistäminen oli haasteellista, mutta samalla mielenkiintoista. Kyselyn vastaajilta saatiin hyvää tietoa sijoittamisesta sekä osakesäästötilistä, jotka helpottivat työn tekemisen teoria osuutta. Osakesäästötili oli entuudestaan hyvin tuttu, mutta tiliin tarkempi tutustuminen auttoi ymmärtämään tarkemmin tilin toimintoja. Opinnäytetyön rajaaminen tuntui alkuun haastavalta, mutta työn edetessä opin myös itse paremmin rajaamaan aiheita alkuperäisestä suunnitelmasta. Opinnäytetyön kautta saatuja tietoja tulen myös luultavasti hyödyntämään

oman ammattini osalta. Opinnäytetyön työn tarkoitus tuoda yksityishenkilöiden ajatuksia osakesäästötilin kehityskohteista omasta mielestäni toteutui, ja jään sen kehittymistä toiveikkaana odottamaan.

Lähteet

Eläketurvakeskus (2022). *Yhdysvaltojen eläkejärjestelmä*. Haettu 13.3.2023 osoitteesta <https://www.etk.fi/tyo-ja-elakkeet-ulkomailla/muiden-maiden-elakejarjestelmat/pohjois-amerikka/yhdysvaltojen-elakejarjestelma/>

Fiksukuluttaja. (2023). *Sijoittamisen riskit ja riskienhallinta*. Haettu 13.5.2023 osoitteesta <https://fiksukuluttaja.fi/sijoittaminen/riskit/>

Finanssivalvonta. (2018). *Pörssi ja muut kauppapaikat*. Haettu 13.5.2023 osoitteesta <https://www.finanssivalvonta.fi/paaomamarkkinat/porssi-ja-muut-kauppapaikat/>

Fine. (2010). *PS-säästäminen*. Haettu 21.5.2023 osoitteesta <https://www.fine.fi/media/julkaisut-2012-2009/ps-saastaminen.pdf>

Kaaosteoria. (n.d.). *Korkosijoittaminen*. Haettu 7.5.2023 osoitteesta <https://kaaosteoria.fi/korkosijoittaminen/>

Kallunki, J., Martikainen, M. & Niemelä, J. E. (2019). *Ammattimainen sijoittaminen* (8., uudistettu painos) Helsinki: Alma Talent.

Nordnet. (n.d.-a). *Osakesäästötilin haltijan kuolema - osakesäästötili ja kuolinpesä*. Haettu 20.4.2023 osoitteesta <https://www.nordnet.fi/faq/3229-osakesaestoetilin-haltijan-kuolema-osakesaestoetili-ja-kuolinpesae>

Nordnet. (n.d.-b). *Osakesäästötilin vaikutus Kelan etuuksiin*. Haettu 25.4.2023 osoitteesta <https://www.nordnet.fi/faq/3402-miten-osakesaestoetilini-sijoitukset-vaikuttavat-kelan-etuuksiin>

Nordnet. (n.d.-c). *Osinkojen verotus – osakesäästötili vs. arvo-osuustili*. Haettu 20.4.2023 osoitteesta

<https://www.nordnet.fi/fi/opi-uutta/koulu/verotus/osinkojen-verotus>

Nordnet. (n.d.-d). *Voinko lahjoittaa osakesäästötilini?* Haettu 24.4.2023 osoitteesta

<https://www.nordnet.fi/faq/3227-voinko-lahjoittaa-osakesaestoetilini>

Mandatum. (2020). *Joukkovelkakirjat*. Haettu 9.5.2023 osoitteesta

<https://www.mandatumtrader.fi/kaupankaynti/instrumentit/joukkovelkakirjat/>

Minilex. (n.d). *Yksityinen osakeyhtiö ja julkinen osakeyhtiö*. Haettu 11.5.2023 osoitteesta

<https://www.minilex.fi/a/yksityinen-osakeyhti%C3%B6-ja-julkinen-osakeyhti%C3%B6>

OP. (n.d-a). *Arvo-osuustili eli osakesalkku?* Haettu 20.3.2023 osoitteesta

<https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/osakesijoitukset/osakesijoittaminen-op-verkkopalvelussa>

OP. (n.d-b). *Osakesäästötili vai Arvo-osuustili?* Haettu 20.3.2023 osoitteesta

<https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/saastot-ja-sijoitukset/osakesijoitukset/osakesaastotili-vai-arvo-osuustili>

Osakesijoittaja. (n.d). *Osakesäästötili 2023*. Haettu 23.4.2023 osoitteesta

<https://osakesijoittaja.fi/osakesaastotili/>

Osakesijoittaja. (n.d-a.). *Rahastosijoittaminen*. Haettu 2.5.2023 osoitteesta

<https://osakesijoittaja.fi/rahastosijoittaminen/sijoitusrahastot/>

Osakesäästäjät. (n.d-b.). *Arvo-osuustilin avaaminen ja sijoittamisen aloittaminen*. Haettu 28.2.2023 osoitteesta

<https://osakesijoittaja.fi/arvo-osuustilin-avaaminen/>

Pankkiasiat. (n.d.). *Arvopaperi*. Haettu 14.5.2023 osoitteesta

<https://pankkiasiat.fi/arvopaperi>

Pensionsmyndigheten. (2023). *Ruotsin eläkejärjestelmä*. Haettu 13.4.2023 osoitteesta <https://www.pensionsmyndigheten.se/other-languages/suomalainen-finska/suomalainen-finska/ruotsin-elakejarjestelma>

Pörssisäätiö. (n.d.-a). *Hajauttaminen – näin alennat sijoittamisen riskiä*. Haettu 29.4.2023 osoitteesta <https://www.porssisaatio.fi/sijoituskoulu/hajauttaminen/>

Pörssisäätiö. (2017-a). *Kannattaako sijoittaa? Korkoa korolle -ilmiö*. Haettu 29.4.2023 osoitteesta <https://www.porssisaatio.fi/blog/2017/08/29/kannattaako-sijoittaa-korkoa-korolle-ilmio/>

Pörssisäätiö. (2020). *Sijoittaja korko-opas*. Haettu 7.5.2023 osoitteesta <https://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2020/12/Sijoittajan-korko-opas-2020.pdf>

Pörssisäätiö. (n.d.-b). *Miten osakesäästötili toimii?* Haettu 19.4.2023 osoitteesta <https://www.porssisaatio.fi/sijoituskoulu/miten-osakesaastotili-toimii/>

Pörssisäätiö. (2017-b). *Osakeopas*. Haettu 6.5.2023 osoitteesta <https://www.porssisaatio.fi/wp-content/uploads/2017/06/Osakeopas-2017.pdf>

Pörssisäätiö. (2009). *Sijoitusrahasto-opas*. Haettu 30.4.2023 osoitteesta <https://www.porssisaatio.fi/en/blog/books/sijoitusrahasto-opas/>

Raha. (n.d.). *Sijoittaminen*. Haettu 15.5.2023 osoitteesta <https://raha.fi/sijoittaminen/>

Salkunrakentaja. (2022). *Osakesäästötili vai arvo-osuustili ulkomaalaisten osakkeiden sijoituksissa?* Haettu 20.4.2023 osoitteesta <https://www.salkunrakentaja.fi/2022/07/osakesaastotili-arvo-osuustili-ulkomaalaiset-osakkeet/>

Seb. (n.d.). *Yleistä rahastosijoittamisesta*. Haettu 29.4.2023 osoitteesta
<https://seb.fi/yksityisasiakkaat-ja-perheyhtiot/rahastosijoittaminen/yleista-rahastosijoittamisesta>

Sipilä, J., Aminoff, P., Aho, K., Hasu, J., Ikäheimo, J., Lounasmeri, S., Mäkyne, J. (2021). *Visio 2030: Kohti vastuullista ja osaavaa omistajayhteiskuntaa*. Työ- ja elinkeinoministeriö. Haettu 29.4.2023 osoitteesta
<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162961>

Skatteetaten. (2023-a). *Aksjesparekonto*. Haettu 28.4.2023 osoitteesta
<https://www.skatteetaten.no/person/skatt/hjelp-til-riktig-skatt/aksjer-og-verdipapirer/om/aksjesparekonto-ask/>

Skatteverket. (2023-b). *Investeringsparkonto*. Haettu 28.4.2023 osoitteesta
<https://www.skatteverket.se/privat/skatter/vardepapper/investeringsparkontoisk.4.5fc8c94513259a4ba1d800037851.html>

Säästöpankki. (n.d.). *Rahastojen riskit*. Haettu 6.5.2023 osoitteesta
<https://www.saastopankki.fi/fi-fi/saastaminen-ja-sijoittaminen/rahastot/tietoa-rahastoihin-saastamisesta/rahastojen-riskit>

Työ- ja elinkeinoministeriö. (2020). *Kysely kansalaisille: Mikä saisi sinut sijoittamaan kotimaisiin yrityksiin?* Haettu 24.11.2022 osoitteesta
<https://tem.fi/-/kysely-kansalaisille-mika-saisi-sinut-sijoittamaan-lisaa-kotimaisiin-yrityksiin>

Valtiovarainministeriö. (2018-a). *Eri sijoitusmuotojen verokohtelu – Työryhmäraportti*. Haettu 23.11.2022 osoitteesta
<https://vm.fi/julkaisu?pubid=26201>

Valtiovarainministeriö. (2018-b). *Osakesäästötili käyttöön vuonna 2020*. Haettu 23.11.2022 osoitteesta
<https://vm.fi/-/osakesaastotili-kayttoon-vuonna-2020>

Verohallinto. (2023-a). Mitä pitää tehdä, jos on avannut 2 osakesäästötiliä eri pankkeihin.

Haettu 28.11.2022 osoitteesta

<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/ukk/avasin-vahingossa-2-osakes%C3%A4%C3%A4st%C3%B6tili%C3%A4-eri-pankkeihin-vaikka-niit%C3%A4-saisi-olla-vain-yksi.-mit%C3%A4-minun-pit%C3%A4%C3%A4-tehd%C3%A4/>

Verohallinto. (2021-a). *Osakesäästötilin syventävä verotusohje*. Päivitetty 3.1.2022. Haettu 28.4.2023 osoitteesta

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/81118/osakes%C3%A4%C3%A4st%C3%B6tilin-verotus2/>

Verohallinto. (2021-b). *Osakesäästötilin verotus*. Haettu 23.4.2023 osoitteesta

<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osakes%C3%A4%C3%A4st%C3%B6tili/>

Verohallinto. (2023-b). *Osakkeiden myynti*. Haettu 23.4.2023 osoitteesta

https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/osakkeiden_myynt/

Verohallinto. (2021-c). *Sijoitusrahasto-osuuksien verotus*. Haettu 28.4.2023 osoitteesta

<https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/omaisuus/sijoitukset/sijoitusrahastoosuude/>

Liite 1. Pörssisäätiön jakama kysely ”Mikä saisi sinut sijoittamaan kotimaisiin yrityksiin?”

1. Sukupuoleni?
2. Ikäni on?
3. Koulutusasteeni on?
4. Millä tavoin olet sijoittanut yrityksiin?
5. Millaisia kokemuksia sinulla on ollut osakesäästötilistä? Onko sinulla ehdotuksia osakesäästötilin jatkokehittämiseksi?
6. Nykyisin listaamattomiin yrityksiin sijoittaviin pääomasijoitusrahastoihin voivat käytännössä sijoittaa vain ammattimaiset sijoittajayhteisöt. Jos yksityishenkilöille avautuisi mahdollisuuksia sijoittaa rahastojen kautta listaamattomiin yrityksiin, olisitko halukas sijoittamaan tällaiseen rahastoon?
7. Oletko hyödyntänyt erilaisia oman pääoman ehtoisia joukkorahoitusmahdollisuuksia?
8. Millaisia ovat olleet kokemuksesi joukkorahoituksesta?
9. Millä muulla tavoin kotitalouksien sijoittamista kotimaisiin yrityksiin tulisi edistää?
10. Millä koulutusasteella talous- ja sijoitusosaamisen opetus tulisi aloittaa?
11. Mitä sisältöjä talous- ja sijoitusosaamisen opetuksessa tulisi nostaa esiin eri koulutusasteilla?
12. Henkilöstörahastot ja muut henkilöstöomistusjärjestelyt ovat osa useiden yritysten palkkaus- ja palkitsemiskäytäntöä. Oletko jo mukana näissä järjestelyissä?
13. Olisitko kiinnostunut osallistumaan tällaisiin järjestelyihin?

14. Kumpi vaihtoehto olisi sinulle mieluisampi tapa osallistua yrityksen omistamiseen, henkilörahastot vai työnantajan osakkeet?
15. Mitkä vaihtoehtoista kuvaavat tilannettasi henkilörahasto, työnantajan osakkeet vai jokin muu?
16. Miten kuvailisit suomalaista asenneilmapiiriä vaurastumista ja omistamista kohtaan?

Liite 2. Työ- ja elinkeinoministeriön jakama kysely ”Mikä saisi sinut sijoittamaan kotimaisiin yrityksiin?”

1. Sukupuoleni?
2. Ikäni on?
3. Koulutusasteeni on?
4. Olen sijoittanut aikaisemmin?
5. Jos saisit ylimääräisen 10 000 euroa ensi kuussa, mitä tekisit tällä rahalla ensisijaisesti? (vastaajille, jotka eivät olleet sijoittaneet)
6. Mihin sijoittaisit ylimääräiset rahat? (jatkokysymys henkilöille, jotka eivät olleet sijoittaneet)
7. En ole sijoittanut tai harkinnut sijoittamista koska?
8. Millä koulutusasteella talous- ja sijoitusosaamisen opetus tulisi aloittaa? (suunnattu vastaajille, jotka eivät olleet sijoittaneet)
9. Henkilöstörahasotot ja muut henkilöstöomistujärjestelyt ovat osa useiden suomalaisten yritysten palkkaus- ja palkitsemiskäytäntöä. Oletko jo mukana näissä järjestelyissä? (suunnattu vastaajille, jotka vastasivat aikaisemmin, ettei ole kokemusta sijoittamisesta)
10. Olisitko kiinnostunut osallistumaan tällaisiin järjestelyihin? (suunnattu vastaajille, jotka vastasivat aikaisemmin, ettei ole kokemusta sijoittamisesta)
11. Kummasta olisin kiinnostunut henkilöstörahasotasta vai työnantajayrityksen osakkeiden omistuksesta? (suunnattu vastaajille, jotka vastasivat aikaisemmin, ettei ole kokemusta sijoittamisesta)

12. Millä tavoin olet sijoittanut yrityksiin?
13. Millaisia kokemuksia sinulla on ollut osakesäästötilistä? Onko sinulla ehdotuksia osakesäästötilin jatkokehittämiseksi?
14. Nykyisin listaamattomiin yrityksiin sijoittaviin pääomasijoitusrahastoihin voivat käytännössä sijoittaa vain ammattimaiset sijoittajayhteisöt. Jos yksityishenkilöille avautuisi mahdollisuuksia sijoittaa rahastojen kautta listaamattomiin yrityksiin, olisitko halukas sijoittamaan tällaiseen rahastoon?
15. Oletko hyödyntänyt erilaisia oman pääoman ehtoisia joukkorahoitusmahdollisuuksia?
16. Millaisia ovat olleet kokemuksesi oman pääoman ehtoisista joukkorahoituksista?
17. Millä muulla tavoin kotitalouksien sijoittamista kotimaisiin yrityksiin tulisi edistää?
18. Millä koulutusasteella talous- ja sijoitusosaamisen opetus tulisi aloittaa?
19. Mitä sisältöjä talous- ja sijoitusosaamisen opetuksessa tulisi nostaa esiin eri koulutusasteilla?
20. Henkilöstörahastot ja muut henkilöstöomistusjärjestelyt ovat osa useiden yritysten palkkaus- ja palkitsemiskäytäntöä. Oletko jo mukana näissä järjestelyissä?
21. Olisitko kiinnostunut osallistumaan tällaisiin järjestelyihin?
22. Kumpi vaihtoehto olisi sinulle mieluisampi tapa osallistua yritysten omistamiseen henkilörahasto vai työnantajan osakkeet?
23. Mitkä vaihtoehtoista kuvaavat tilannettasi?
24. Miten kuvailisit suomalaista asenneilmapiiriä vaurastumista ja omistamista kohtaan?